

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

ANYKŠČIŲ MIESTO 2016 – 2020 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

**2016 m.
Anykščiai**

TURINYS

ĮVADAS	3
I. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS	6
II. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ.....	7
III. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI BEI INTEGRUOTO IR NOVATORIŠKO STRATEGIJOS POBŪDŽIO APIBŪDINIMAS	31
IV. GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO, RENGIANČIŲ VIETOS PLĖTROS STRATEGIJĄ, APIBŪDINIMAS	39
V. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO VEIKSMŲ PLANAS	42
VI. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO IR STEBĖSENOS TVARKA.....	49
VII. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS PLANAS	53
PRIEDAI	58

IVADAS

Strategijos rengėjas – Anykščių miesto vietos veiklos grupė (toliau – AMVVG).

Anykščių miesto vietos veiklos grupė (juridinio asmens kodas 304084867) įregistruota 2015 m. rugpjūčio 21 dieną. AMVVG nariai yra 3 sektorių atstovai – bendruomeninių organizacijų ir (ar) vietos nevyriausybinių organizacijų atstovai, verslo įmonių ir (ar) asocijuoto verslo atstovai bei valdžios atstovai (Savivaldybės taryba).

1 lentelė. AMVVG nariai

Nr.	Atstovaujamas sektorius	Organizacijos pavadinimas ir teisinė forma	Deleguoti asmenys
1.	Verslo įmonių ir(ar) asocijuoto verslo atstovai	Anykščių vadovų klubas, asociacija (AMVVG steigėja)	Vygantas Šližys
2.		UAB „Paukštukas pūga“	Lina Tamoliūnienė
3.		UAB „Pilnatvė“	Renata Paramonova
4.		UAB „Deivana“	Deividas Dilys
5.		O. Grumbinienės prekybos įmonė „Vojūra“ individuali įmonė	Jūratė Stankevičienė
6.	Bendruomeninių organizacijų ir(ar) vietos nevyriausybinių organizacijų atstovai	Sporto klubas „Vilartas“ asociacija	Vilmante Veršulienė
7.		Anykščių moterų užimtumo ir informacijos centras, asociacija (AMVVG steigėja)	Elvyra Laskaja
8.		Asociacija „Anykščių šventės“, asociacija	Andrius Falkauskas
9.		Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centras, asociacija	Julija Mirzojeva
10.		Anykščių naujų vėjų bendruomenė, asociacija	Juozas Kvedaras
11.		VšĮ Panevėžio ir Utenos regionų aklųjų centro, Anykščių skyrius, asociacija	Kristina Maldžienė
12.		Anykščių socialinės gerovės centras, asociacija	Ieva Vaičiūnienė
13.		Anykščių Antano Baranausko pagrindinės mokyklos bendruomenė, asociacija	Renata Stražinskienė
14.	Savivaldybės taryba	Anykščių rajono savivaldybės taryba (AMVVG steigėja)	Mindaugas Sargūnas Gabrielė Griauzdaitė Loreta Pesliakienė

Šaltinis: Anykščių miesto vietos veiklos grupė

AMVVG tikslai:

- ✓ Pagerinti vietines įsidarbinimo galimybes ir didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius.
- ✓ Aktyviai dalyvauti rengiant ir įgyvendinant Anykščių miesto plėtros planus bei programas.
- ✓ Telkti suinteresuotų vietos valdžios, verslo, nevyriausybinių ir kitų įstaigų bei organizacijų pastangas ieškant tinkamiausių sprendimų kelti Anykščių miesto ekonominę ir socialinę gerovę.
- ✓ Skatinti ir palaikyti vietines žmonių iniciatyvas verslo, gamtos apsaugos, švietimo, kultūros, socialinės paramos ir kitose srityse.
- ✓ Kt.

AMVVG turi kolegialų valdymo organą valdybą, kurią sudaro 9 nariai (2 lentelė), po 3 narius iš kiekvieno sektoriaus: bendruomeninių organizacijų ir (ar) vietos nevyriausybinių organizacijų, verslo įmonių ir (ar) asocijuoto verslo atstovai bei Savivaldybės tarybos deleguoti atstovai. Balsuojant kiekvienas narys turi lygias balsų proporcijas. AMVVG valdyboje yra 5 moterys, kurios sudaro 56 proc. visų valdybos narių skaičiaus ir 4 vyrai (44 proc.) AMVVG valdyboje yra 2 nariai (Gabrielė Griauzdaitė, Mindaugas Sargūnas) jaunesni kaip 29 metai.

2 lentelė. AMVVG valdybos sudėtis

Nr.	Valdybos nario vardas, pavardė	Nari delegavusi organizacija ir pareigos joje	Atstovaujamas sektorius AMVVG	Pareigos AMVVG
1.	Andrius Falkauskas	Asociacijos „Anykščių šventės“ pirmininkas	Vietos nevyriausybinių organizacijų atstovas	Narys
2.	Kristina Maldžienė	VšĮ Panevėžio ir Utenos regiono aklujų centro Anykščių skyriaus pirmininkė	Vietos nevyriausybinių organizacijų atstovas	Narys
3.	Elvyra Lasskaja	Anykščių moterų užimtumo ir informacijos centro pirmininkė	Vietos nevyriausybinių organizacijų atstovas	Valdybos pirmininko pavaduotoja
4.	Vygantas Šližys	Anykščių vadovų klubas, klubo narys, UAB „Anykščių ratas“ direktorius	Asocijuoto verslo atstovas	Narys
5.	Deividas Dilys	UAB „Deivana“ direktorius	Verslo įmonė	Narys
6.	Jūratė Stankevičienė	Onos Grumbinienės prekybos įmonės „Vojūra“ savininkė	Verslo įmonė	Narys
7.	Mindaugas Sargūnas	Anykščių rajono savivaldybės tarybos narys	Savivaldybės taryba	Valdybos pirmininkas
8.	Gabrielė Griauzdaitė	Anykščių rajono savivaldybės tarybos narė	Savivaldybės taryba	Narys
9.	Loreta Pesliakienė	Anykščių rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyriaus specialistė	Savivaldybės taryba	Narys

Šaltinis: Anykščių miesto vietos veiklos grupė

Anykščių miesto 2016-2020 m. vietos plėtros strategijos (toliau-VPS) rengimo tikslas – didinti bendruomenių socialinę integraciją bei gerinti vietines įsidarbinimo galimybes Anykščių mieste, išnaudojant gyvenamosios vietovės bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius.

VPS parengta siekiant įgyvendinti 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos, 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir parama kovai su skurdu“ 8.6 investicinio prioriteto „Bendruomenės inicijuojamų vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ 8.6.1 konkretų uždavinį „Pagerinti vietines įsidarbinimo galimybes ir didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius“.

Rengiant VPS buvo konsultuojamasi su AMVVG veiklos teritorijos gyventojais, NVO sektoriaus, verslo, vietos valdžios institucijų atstovais, LR vidaus reikalų ministerija, atsižvelgta į Utenos regiono plėtros

planą, Utenos regiono integruotų teritorijų vystymo programą, Anykščių rajono savivaldybės strateginį 2012–2019 metų plėtros planą ir vadovaujamesi šiais dokumentais:

1. LR vidaus reikalų ministro 2015 m. sausio mėn. 22 d. įsakymu Nr. 1V-36 patvirtintomis Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklėmis;
2. LR vidaus reikalų ministro 2015 m. gruodžio mėn. 11d. įsakymu Nr. 1V-992 patvirtintomis Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėmis;
3. Atmintine apie numatomas projektų finansavimo pagal 2014-2020 m. Europos sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ įgyvendinimo priemonę Nr. 08.6.1-ESFA-V-911 „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ sąlygas.

2016 m. sausio mėn. 28 d. Anykščių rajono savivaldybės taryba sprendimu Nr. 1-TS-10 „Dėl pritarimo Anykščių miesto vietos plėtros strategijos projektui“ projektui pritarė VPS projektui (*priedas Nr. 7*).

2016 m. vasario mėn. 4 d. VPS projektas buvo pristatytas Utenos regiono plėtros taryboje ir gauta sprendimu Nr. 51/7S-3 patvirtinta išvada, kad Anykščių miesto 2016-2020 m. vietos plėtros strategijos projektas atitinka Utenos regiono plėtros plano prioritetus, tikslus ir uždavinius. (*priedas Nr. 8*).

2016 m. vasario 8 d. Anykščių miesto 2016-2020 m. vietos plėtros strategijos projektą patvirtino Anykščių miesto vietos veiklos grupės visuotinis narių susirinkimas (*priedas Nr. 9*).

I. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritoriją, gyventojus, tikslines gyventojų grupes, į kurias bus orientuota vietos plėtros strategija.

Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorija

Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorija – Anykščių miestas. Lietuvos Respublikos žemės fondo (toliau – Žemės fondas) 2015 m. pr. duomenimis, Anykščių miesto plotas yra 1.146,57 ha, t. y. mažiau kaip 1 proc. (0,65 proc.) bendro Anykščių rajono savivaldybės (toliau – ARS) ploto (176.410,68 ha). 3 lentelėje pateikiama Anykščių miesto žemės sudėtis 2013 m. pr. ir 2015 m. pradžioje.

3 lentelė. Žemės sudėtis Anykščių mieste

Žemės sudėtis	2013 m. pr.	2015 m. pr.	Pokytis, proc.
Žemės ūkio naudmenos	271,66	227,25	-16,35
Miškai	252,43	237,34	-5,98
Keliai	59,15	69,20	16,99
Užstatyta teritorija	341,13	483,49	41,73
Vandenys	39	54,84	40,62
Kita žemė	175,04	74,45	-57,47
Bendras plotas, ha	1.138,41	1.146,57	0,72

Šaltinis: Lietuvos Respublikos žemės fondas

Kaip nurodoma 3 lentelėje, užstatytos teritorijos padaugėjo 41,73 proc., vandenių 40,62 proc., kelių 16,99 procentais. Bendras Anykščių miesto plotas padidėjo nuo 1.138,41 iki 1.146,57 ha, t. y. 0,72 procentais. Plotas padidėjo dėl miesto teritorijų plėtros, kai buvo praplėstos miesto teritorijos ribos. Kitos žemės sumažėjo 57,47 proc., žemės ūkio naudmenų 16,35 proc., miškų 5,98 procentais. Nepaisant to, kad Anykščių miestas užima tik 0,65 proc. visos ARS teritorijos, jame gyvena 9.800¹ gyventojų, t. y. daugiau nei trečdalis visų rajono gyventojų (26.393), miestas yra trečias pagal dydį Utenos apskrityje po Utenos ir Visagino. Anykščių miestas yra ne tik rajono savivaldybės centras, bet ir kompleksinės saugomos teritorijos – Anykščių regioninio parko – centras. Anykščiai yra tikslinė teritorija ir patenka į Utenos regiono integruotos teritorijų vystymo programos įgyvendinimo teritoriją.

Tikslinės gyventojų grupės, į kurias bus orientuota vietos plėtros strategija:

- ✓ bedarbiai ir ilgalaikiai bedarbiai;
- ✓ neaktyvūs asmenys;
- ✓ nedirbantis, nestudijuojantis ir nesimokantis jaunimas;
- ✓ neįgalieji,
- ✓ senyvo amžiaus asmenys
- ✓ kiti socialinę atskirtį patiriantys asmenys.

¹ Remiantis 2015 m. pr. Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

II. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ

Šiame skyriuje analizuojami teritorijos vystymosi poreikiai ir galimybės, aprašomi svarbiausi socialinei, ekonominei, demografini šios teritorijos būklei įtaką darantys teigiami ir neigiami veiksniai ir jų tarpusavio sąsajos, pateikiama SSSG analizė.

Demografinė situacija

Gyventojų sudėtis. Lietuvos statistikos departamento (toliau – Statistikos departamentas) duomenimis, gyventojų skaičius Anykščių mieste mažėja: 2013 m. pr. Anykščių mieste buvo 10.196 gyventojų, o 2015 m. pr. – 9.800 gyventojų, t. y. 3,88 proc. sumažėjimas. Lyginant su kitais Utenos apskrities miestais, pvz., Utena ir Molėtais, gyventojų skaičiaus mažėjimas juose yra kiek lėtesnis atitinkamai – 3,48 proc. Utenoje (2013 m. pr. – 28.015, 2015 m. pr. – 27.041) ir 3,44 proc. Molėtuose (2013 m. pr. 6.302, 2015 m. pr. – 6.085) ir tai viršija šalies rodiklį atitinkamu laikotarpiu – 1,7 proc. (2013 m. pr. – 3.003.641, 2015 m. pr. – 2.943.472).

Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį. Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį Anykščių mieste pateikiamas 4 lentelėje.

4 lentelė. Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį Anykščių mieste

Amžiaus grupė	Vyrai			Moterys			Bendras skaičius		
	2013 m. pr.	2015 m. pr.	Pokytis (asm.)	2013 m. pr.	2015 m. pr.	Pokytis (asm.)	2013 m. pr.	2015 m. pr.	Pokytis (asm.)
iki 7 m.	231	231	0	218	215	-3	449	446	-3
7-13 m. (įskaitytinai)	315	284	-31	327	274	-53	642	558	-84
14–29 m. (įskaitytinai)	1.019	948	-71	917	849	-68	1.936	1.797	-139
30–39 m. (įskaitytinai)	438	402	-36	482	430	-52	920	832	-88
40–64 m. (įskaitytinai)	1.710	1.651	-59	2.179	2.100	-79	3.889	3.751	-38
65 m. ir vyresni	793	794	-1	1.567	1.622	+55	2.360	2.416	+56
Iš viso:	4.506	4.310	-196	5.690	5.490	-200	10.196	9.800	-396

Šaltinis: Statistikos departamentas

Kaip nurodoma 4 lentelėje, *beveik visose amžiaus grupėse matomas gyventojų sumažėjimas*. Didžiausias procentinis gyventojų sumažėjimas pastebimas 7-13 m. amžiaus grupėje – 13,08 proc. (84 gyventojai, iš jų 53 moterys), antroje vietoje 30-39 m. amžiaus grupė – 9,56 proc. (88 gyventojai, iš jų 52 moterys), trečioje vietoje jaunimo 14-29 m. amžiaus grupė – 7,18 proc. (139 gyventojai, iš jų 68 moterys). Vienintelėje 65 m. ir vyresnių amžiaus grupėje yra gyventojų padidėjimas – 2,37 proc. (56 gyventojai, iš jų net 55 moterys). Taigi, Anykščių miesto gyventojų populiacija mažėja ir sensta.

Medianinis gyventojų amžius². Anykščių rajonas³ pasižymi aukštu medianinio gyventojų amžiaus rodikliu – daugėja vyresnio ir mažėja jaunesnio amžiaus žmonių. Statistikos departamento duomenimis, nuo 2013

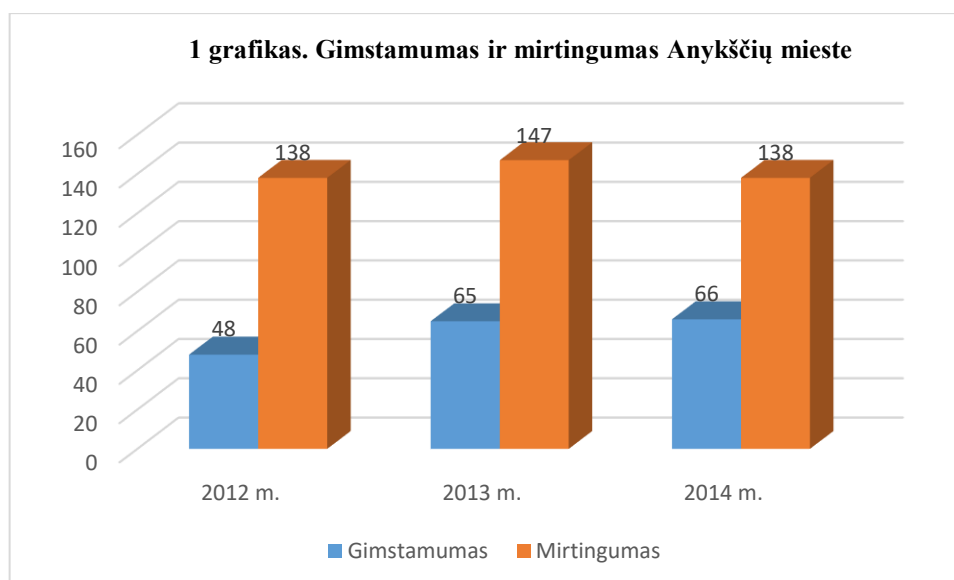
² Medianinis amžius – į dvi skaičiumi vienodas jaunesnių ir vyresnių gyventojų grupes visuomenę skirianti amžiaus riba.

³ Pateikiami viso rajono duomenys, nes atskirai Anykščių miesto duomenys nėra išskiriami.

m. pr. iki 2015 m. pr. šis rodiklis pakilo nuo 47 iki 48 ir viršija šalies rodiklį, kuris ataskaitiniu laikotarpiu išliko nepakitęs, t. y. 42. Utenos rajone, kaip ir Anykščių, stebima didėjimo tendencija, tačiau rodiklis žemesnis – 2013 m. pr. buvo 45, 2015 m. pr. buvo 46.

Demografinės senatvės koeficientas⁴. Statistikos departamento duomenimis, *demografinės senatvės koeficientas* Anykščių rajone⁵ 2013 ir 2015 m. pr. (219 ir 232) rodo, kad gyventojų skaičius nuolat ir sparčiai mažės ir teigiama natūrali gyventojų kaita jose iš esmės neįmanoma. Šis rodiklis yra mažesnis tik už Ignalinos rajono, kuris 2015 m. pr. buvo 234, t. y. *beveik dvigubai didesnis už Lietuvos*, kuris 2015 m. pr. buvo tik 129.

Gimstamumas ir mirtingumas. Statistikos departamento duomenimis, *gimstamumas Anykščių rajone nuo 2012 m. iki 2014 m. padidėjo 14,13 proc.* (nuo 184 iki 210), lyginant su Utenos rajono ir Lietuvos rodikliu – tai ženklus padidėjimas. Utenos rajone gimstamumas sumažėjo net 8,05 proc. (nuo 323 iki 297), o bendras Lietuvos rodiklis sumažėjo 0,3 proc. (nuo 30.459 iki 30.369). Mirtingumas Anykščių rajone nuo 2012 m. iki 2014 m. sumažėjo 1,12 proc. (nuo 536 iki 530). Tai yra arti bendro Lietuvos rodiklio sumažėjimo (nuo 40.938 iki 40.252) – 1,68 proc. 1 grafike pateikiami duomenys apie gimstamumą ir mirtingumą Anykščių mieste⁶.

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracija

Remiantis grafike pateiktais duomenimis, gimstamumas 2012-2014 m. Anykščių mieste padidėjo 37,5 proc. – nuo 48 iki 66 naujagimių per metus, ir tai ženkliai viršija bendrą Lietuvos rodiklį, o tuo tarpu mirtingumas 2012-2014 m. išliko toks pat – 138 ir neatitinka bendrų Lietuvos mirtingumo mažėjimo tendencijų.

⁴ Demografinės senatvės koeficientas – pagyvenusių asmenų ir vaikų santykis.

⁵ Statistikos departamento duomenų bazėse informacija apie demografinės senatvės koeficientą atskirai Anykščių miestui nėra išskiriama, todėl nurodomi viso rajono duomenys.

⁶ Duomenys nėra lyginami su kitais apskrities miestais, nes duomenis pateikė Anykščių rajono savivaldybės administracija, o Statistikos departamentas tokių duomenų neteikia.

Gyventojų pasiskirstymas pagal tautybę. Anykščių miestas pasižymi tautiniu vienalytiškumu. 2011 m. gyventojų surašymo duomenimis, Anykščiuose gyveno 95,93 proc. lietuvių, 3,15 proc. rusų, o likusi dalis – kitų tautybių gyventojai. Lyginant su kitais Utenos apskrities miestais – Utena ir Molėtais, lietuvių tautybės gyventojų procentas yra labai panašus – atitinkamai 95,91 proc. ir 94,26 proc., ir tai yra daugiau negu bendras Lietuvos rodiklis, t. y. 82,63 proc. lietuvių. Statistikos departamento duomenimis, 2014 m. lietuvių tautybės gyventojų padaugėjo iki 86,3 procentų. Anykščių rajono savivaldybės administracijos duomenimis, 2015 m. Anykščių mieste lietuvių tautybės gyventojų buvo 97,36 proc., rusų sumažėjo iki 1,29 proc., likusi dalis kitų tautybių gyventojai (britai, kazachstaniečiai, baltarusai, airiai, ukrainiečiai, amerikiečiai, norvegai ir kt. tautybių gyventojai). Neatmetama galimybė, kad Anykščiuose įsikurs pabėgėliai iš karo kamuojamų zonų (pvz., Sirija, Irakas, Afganistanas ir kt.), kadangi Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – Vyriausybė) yra priėmusi nutarimą į Lietuvą per 2 metus (2016–2017 m.) perkelti 1.105 užsieniečius: 1.035 asmenys iš Italijos, Graikijos ir Vengrijos bei 70 asmenų iš trečiųjų šalių. Vyriausybė tikisi aktyvios savivaldybių pagalbos integruojant minėtus asmenis, todėl galimai į Anykščius atvyksiančių asmenų integracijai būtina numatyti finansinius išteklius.

Migracija. 5 lentelėje pateikiami Anykščių rajono⁷ gyventojų migracijos srautai.

5 lentelė. Migracijos srautai

Teritorija	Atvykusieji (asmenys)		Išvykusieji (asmenys)		Neto migracija (asmenys)	
	2012 m.	2014 m.	2012 m.	2014 m.	2012 m.	2014 m.
Anykščių r.	658	764	948	941	-290	-177
Utenos r.	949	1.101	1.393	1.330	-444	-229
Lietuvos Respublika	79.896	85.709	101.153	98.036	-21.257	-12.327

Šaltinis: Statistikos departamentas

Remiantis 5 lentelėje pateiktais duomenimis, atvykusiųjų į Anykščių rajoną skaičius nuo 2012 iki 2014 m. padidėjo 106 asmenimis, ir tai atitinka bendrą didėjimo tendenciją tiek Lietuvoje, tiek ir Utenos rajone, kuomet atvykstančiųjų skaičius padidėjo atitinkamai nuo 79.896 iki 85.709 asmenų ir nuo 949 iki 1.101 asmenų. Išvykusiųjų skaičius Anykščių rajone neženkliai sumažėjo – 0,74 proc., kai tuo tarpu Utenos rajone sumažėjimas buvo 4,52 proc., Lietuvoje – 3,08 proc. Neto migracija Anykščių rajone sumažėjo palyginus mažiau, t. y. 38,97 proc., nei Utenos rajone, kur sumažėjimas siekia 48,42 proc., o Lietuvoje – 42,01 proc., vadinasi iš Anykščių rajono išvykstama labiau nei iš kaimyninio Utenos rajono ar Lietuvos mastu vidutiniškai.

APIBENDRINIMAS

Tiek Anykščių mieste, tiek rajone gyventojų skaičius mažėja, o rajono demografinės senatvės koeficientas yra vienas didžiausių Lietuvoje. Darbingo amžiaus gyventojų mažėjimas sukelia rimtas demografines bei ekonomines problemas: gimsta mažiau vaikų, mažėja vartojimas, trūksta kvalifikuotos darbo jėgos, prarandamas augimo potencialas. Išlikus gyventojų mažėjimo ir senėjimo tendencijoms, galima prognozuoti, kad ateinančius 10 metų, aktyvių darbingų gyventojų skaičius tiek Anykščių mieste, tiek rajone kryptingai mažės, kas gali įtakoti viso rajono ekonominę stagnaciją bei regresą. Nepaisant to, kad emigracija mažėja, tačiau santykis vis dar išlieka neigiamas. Stiekiant

⁷ Pateikiami viso rajono duomenys, nes Statistikos departamentas atskirai Anykščių miesto duomenų neteikia

išlaikyti esamus ir pritraukti naujus gyventojus, būtini veiksmai ir investicijos, skatinantys aukštą gyvenimo kokybę Anykščiuose.

Socialinė situacija

Socialinę atskirtį patiriantys gyventojai. Nuo 2014 m. socialinių pašalpų teikimą perdavus savivaldybėms vykdyti savarankiškajai savivaldybių funkcijai, socialines pašalpas gavusių asmenų skaičius Anykščių rajone⁸ sumažėjo (žr. 6 lentelę). Socialinės pašalpos gavėjų skaičiaus mažėjimą lėmė keletas priežasčių: išsamesnė, detalesnė individualių atvejų analizė, glaudesnis tarpinstitucinis bendradarbiavimas, aktyvus vietos bendruomenės dalyvavimas, didesnis viešumas.

6 lentelė. Socialinę atskirtį patiriantys Anykščių rajono gyventojai

Socialinė grupė	2012 m.	2014 m.	Pokytis, proc.
Socialinės rizikos šeimų skaičius	131 (iš jų 25 iš Anykščių miesto)	128 (iš jų 22 iš Anykščių miesto)	-2,29
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	293 (iš jų 65 iš Anykščių miesto)	265 (iš jų 55 iš Anykščių miesto)	-9,56
Socialinės rizikos vaikai	468	440	-5,98
Pašalpų gavėjų skaičius	4.690	2.949	-37,12
Be tėvų globos likusių vaikų skaičius	149 (iš jų 37 iš Anykščių miesto)	146 (iš jų 34 iš Anykščių miesto)	-2,01
Paramą maisto produktais iš intervencinių atsargų tiekimo ES Bendrijos programos gaunantys asmenys	1.365	758	-44,47
Neįgaliųjų skaičius (suaugusieji)	2.862	2.723	-4,86
Neįgaliųjų skaičius (vaikai)	156	129	-17,31

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos socialinės paramos skyrius

Kaip matome iš pateiktos lentelės, socialinę atskirtį patiriančių asmenų skaičius 2012-2014 m. sumažėjo: neįgaliųjų (tiek suaugusiųjų, tiek vaikų) sumažėjo 166 asmenimis, t. y. 5,50 proc., vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose sumažėjo 28 asm., t. y. 9,56 proc. (atskirai Anykščių mieste sumažėjo nuo 65 iki 55, t. y. 16,67 proc.), socialinės rizikos šeimų ir be tėvų globos likusių vaikų skaičius sumažėjo kiek daugiau nei po 2 procentus. Anykščių mieste socialinės rizikos šeimų sumažėjo nuo 25 iki 22, t. y. 12 proc., o be tėvų globos likusių vaikų skaičius sumažėjo nuo 37 iki 34, t. y. 8,11 proc. Beveik per pusę (44,47 proc.) sumažėjo paramą maisto produktais iš intervencinių atsargų tiekimo ES Bendrijos programos gaunančių asmenų bei 37,12 proc. sumažėjo pašalpos gavėjų skaičius.

Neaktyvių asmenų skaičius. Remiantis Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Jaunimo reikalų departamentas) pateiktais duomenimis, Anykščių rajone (miestas neišskiriamas) 2014 m. buvo 335 neaktyvūs, niekur nedirbantys, nesimokantys 14-29 m. asmenys.

⁸ Atsižvelgiant į tai, kad Socialinės paramos skyrius renkant statistinius duomenis atskirai Anykščių miesto statistiką išskiria ne visais atvejais, dažniausiai strategijoje apžvelgiant statistiką analizuojami bendri Anykščių rajono duomenys.

Palyginimui, Alytaus r. sav., su analogišku jaunų žmonių skaičiumi buvo 264, Biržų r. sav. – 354 neaktyvūs, niekur nedirbantys, nesimokantys 14-29 m. asmenys.

Socialinių paslaugų poreikis. Gyventojų socialinių paslaugų poreikį labiausiai sąlygoja nedarbas, visuomenės senėjimas, negalia, alkoholio, narkotinių, psichotropinių ir kitų medžiagų vartojimas bei psichologinė, fizinė ar seksualinė prievarta. 7 lentelėje pateikiami duomenys apie asmenų skaičių, kuriems nustatytas socialinių paslaugų poreikis Anykščių rajone⁹.

7 lentelė. Asmenų skaičius, kuriems nustatytas socialinių paslaugų poreikis Anykščių rajone

Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes ¹⁰	Asmenų skaičius, kuriems nustatytas socialinių paslaugų poreikis		
	2012 m.	2014 m.	Pokytis, proc.
Ilgalaikė socialinė globa	21	34	61,90
Trumpalaikė socialinė globa	1	7	600
Dienos socialinė globa institucijoje	14	3	-78,57
Dienos socialinė globa asmens namuose	11	29	163,64
Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose	11	5	-54,55
Pagalba į namus	25	52	108,00
Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas institucijoje	8	12	50,00
Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas asmens (šeimos) namuose	61	42	-31,15
Laikinas apnakvindinimas	0	12	
Kitos socialinės priežiūros paslaugos	0	5	

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos socialinės paramos skyrius

Kaip matome iš pateiktos lentelės, laikino apnakvindinimo ir kitų socialinės priežiūros paslaugų poreikio 2012 m. nebuvo, tačiau jau 2014 m. poreikis atsirado atitinkamai 12 ir 5 asmenims. Daugiau kaip pusei iš išvardintų socialinių paslaugų 2012-2014 m. padidėjo asmenų skaičius, kuriems nustatytas socialinių paslaugų poreikis: didžiausias poreikis, kuris per ataskaitinį laikotarpį padidėjo net 6 kartus yra trumpalaikė socialinė globa, antroje vietoje dienos socialinė globa asmens namuose, trečioje – pagalba į namus, ketvirtoje – ilgalaikė socialinė globa, penktoje – socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas institucijoje. Dienos socialinės globos institucijoje, apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose ir socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo asmens (šeimos) namuose poreikis sumažėjo daugiau kaip 3 kartus.

Socialinių paslaugų infrastruktūra Anykščių mieste. Anykščių mieste socialines paslaugas teikia savivaldybei pavaldi biudžetinė įstaiga Anykščių rajono socialinių paslaugų centras ir nevyriausybinės organizacijos. Bendrųjų socialinių paslaugų įstaigų tinklas Anykščių mieste labiau išvystytas negu kaimiškose vietovėse, todėl miesto gyventojams suteiktos didesnės galimybės įvairioms bendrosioms socialinėms paslaugoms. Pažymėtina, kad Anykščių rajono savivaldybė, Valstybės kontrolės duomenimis, yra priskiriama prie lyderių pagal socialinių paslaugų teikimą senyvo amžiaus asmenims ir asmenims su sunkia negalia. Tik trijose (iš 60) Lietuvos savivaldybėse – Vilniaus miesto, Vilniaus ir Anykščių rajonų –

⁹ Išskirti Anykščių miesto informaciją nėra galimybės

¹⁰ Lentelė užpildyta pagal Socialinių paslaugų kataloge žmonių socialinėms grupėms numatytas socialinių paslaugų rūšis.

teikiamos visų rūšių socialinės paslaugos senyvo amžiaus žmonėms¹¹. Socialinių paslaugų infrastruktūra Anykščių mieste pateikiama 8 lentelėje.

8 lentelė. Socialinių paslaugų infrastruktūra Anykščių mieste

Nr.	Įstaigos pavadinimas, teisinė forma	Teikiamos paslaugos	Tikslinė grupė	Paslaugų gavėjų skaičius		Finansavimas (Lt)		Pokytis, proc.
				2012 metai	2014 metai	2012 metai	2014 metai	
1.	Biudžetinė įstaiga Anykščių rajono socialinių paslaugų centras	Informavimas, konsultavimas, pagalba į namus, dienos socialinė globa asmens namuose ir institucijoje, socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, transporto organizavimas, asmens higienos ir priežiūros organizavimas, sociokultūrinės paslaugos, laikinas apnakvindinimas ir apgyvenimas krizių centre, apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose	Asmenys su negalia, senyvo amžiaus asmenys, socialinės rizikos šeimos, socialinės rizikos asmenys	1.508	1.673	793.600	800.000	0,81
2.	Asociacija Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centras	Socialinės priežiūros (dienos centro) paslaugos	Vaikai, socialinės rizikos šeimos	45	45	78.858	70.418	-10,70
3.	Asociacija Anykščių moterų užimtumo ir informacijos centras	Informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos, aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne	Senyvo amžiaus asmenys, moterys	Pagal poreikį	Pagal poreikį	17.000	8.200	-51,76
4.	Asociacija Neįgaliųjų teatras „Anykščių šviesa“	Kūrybinė, meninė ir pramoginių renginių organizavimo veikla	Suaugę asmenys su proto/psichine negalia	Pagal poreikį	Pagal poreikį	0	4.000	
5.	Asociacija Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija	Informavimas, konsultavimas, transporto organizavimas, socialinių įgūdžių ugdymas ir	Suaugę asmenys su proto/psichine negalia			9.100	3.000	-67,03

¹¹ Nuoroda internete: http://www.socialinespaslaugos.lt/lt/pranesimai/20150806_gerosios_patirties_sklaida_tesiasi.html, žiūrėta 2015-12-03.

Nr.	Įstaigos pavadinimas, teisinė forma	Teikiamos paslaugos	Tikslinė grupė	Paslaugų gavėjų skaičius		Finansavimas (Lt)		Pokytis, proc.
				2012 metai	2014 metai	2012 metai	2014 metai	
	„Anykščių Viltis“	palaikymas, sociokultūrinės paslaugos						
6.	Asociacija Anykščių rajono neįgaliųjų draugija	Transporto organizavimas, asmens higienos ir priežiūros organizavimas, sociokultūrinės paslaugos, informavimas, konsultavimas, socialinės reabilitacijos paslaugos	Asmenys su fizine negalia	Pagal poreikį	Pagal poreikį	11.800	18.140	53,73
7.	Asociacija Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Anykščių rajono filialas	Transporto organizavimas, asmens higienos ir priežiūros organizavimas, sociokultūrinės paslaugos, informavimas, konsultavimas. Socialinės reabilitacijos paslaugos: kasdienių gyvenimo įgūdžių mokymas, Brailio rašto, kompiuterinio raštingumo mokymai	Regėjimo negalią turintys asmenys	Pagal poreikį	Pagal poreikį	2.700	3.730	38,15
8.	Asociacija Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių globos bendrijos Anykščių skyrius	Informavimas, konsultavimas	Asmenys sergantys psichikos ligomis	Pagal poreikį	Pagal poreikį	500	1.000	100
9.	Viešoji įstaiga Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centro Anykščių skyrius	Informavimas, konsultavimas, asmeninio asistento pagalba	Klauso negalią/ problemas turintys asmenys	Pagal poreikį	Pagal poreikį	400	630	57,50
10.	Asociacija Anykščių rajono diabetikų klubas „Ateitis“	Informavimas, konsultavimas	Cukriniu diabetu sergantys asmenys	Pagal poreikį	Pagal poreikį	3.000	5.000	66,67

Nr.	Įstaigos pavadinimas, teisinė forma	Teikiamos paslaugos	Tikslinė grupė	Paslaugų gavėjų skaičius		Finansavimas (Lt)		Pokytis, proc.
				2012 metai	2014 metai	2012 metai	2014 metai	
11.	Asociacija Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Anykščių skyrius	Informavimas, konsultavimas, socialinių įgūdžių ugdymas, palaikymas ar atkūrimas, užimtumas organizuojant meninio pobūdžio užsiėmimus, asmeninio asistento pagalba. Maisto iš intervencinių atsargų teikimas labiausiai nepasiturintiems gyventojams	Asmenys su negalia	Pagal poreikį	Pagal poreikį	13.300	15.800	18,80
12.	Labdaros ir paramos fondas „Prieglobstis”	Informavimas, konsultavimas, transporto organizavimas, maitinimo organizavimas, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas, sociokultūrinės paslaugos	Socialinės rizikos suaugę asmenys	0	12	0	0	
13.	Asociacija Anykščių socialinės gerovės centras	Informavimas, konsultavimas, aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne	Socialinės rizikos suaugę asmenys	0	0	0	0	
14.	Bendrija Anykščių Šv. Mato bažnyčios Caritas			Pagal poreikį	Pagal poreikį	0	0	

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų skyrius

Kaip matome iš pateiktos lentelės, plačiausią paslaugų įvairovę ir didžiausią lankytojų skaičių Anykščių mieste užtikrina Anykščių rajono socialinių paslaugų centras. Nuo 2012 m. iki 2014 m. šiame centre paslaugų gavėjų skaičius padidėjo nuo 1.508 iki 1.673 asm., t. y. 10,94 proc., o finansavimas nuo 793.600 Lt iki 800.000 Lt, t. y. 0,81 proc. daugiau. Centras turi šiuos struktūrinius padalinius: Pagalbos į namus tarnyba; Bendrųjų paslaugų tarnyba; Paramos šeimai tarnyba; Motinos ir vaiko krizių tarnyba; Vaikų dienos centras; Debeikių savarankiško gyvenimo namai, senyvo amžiaus asmenims; Dienos centras asmenims su negalia). Atsižvelgiant į tikslinę grupę, nemažą dalį socialinių paslaugų gyventojams siūlo įvairios nevyriausybines organizacijos: teikia informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, maitinimo, transporto organizavimo, asmeninės higienos ir priežiūros organizavimo (savitarnos skalbimo), aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne, sociokultūrinės paslaugas. Kaip nurodoma lentelėje, jų finansavimas nėra stabilus, kai kurių NVO finansavimas ataskaitiniu laikotarpiu didėjo, kai kurių sumažėjo. Remiantis Anykščių rajono savivaldybės 2015 m. socialinių paslaugų planu, siekiamybė būtų įkurti

nakvynės namus, teikti krizių įveikimo pagalbos ir kt. paslaugas, patenkinti apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose vaikams, likusiems be tėvų globos, poreikius. Apibendrinant – siekiama išlaikyti teikiamų socialinių paslaugų įvairovę bei apimtis, o esant finansinėms galimybėms – didinti teikiamų nestacionarių paslaugų apimtis.

Statistinius duomenis apie socialinių paslaugų sferos išvystymą Anykščių mieste patvirtina ir miesto gyventojų apklausos¹² rezultatai:

- teigiančiųjų, jog pagalbos seniems, vienišiams asmenims ir asmenims su negalia organizavimo ir teikimo Anykščių m. situacija per pastaruosius 5 m. pablogėjo – 16 proc., kad pagerėjo – 43 proc., nežinančių / negalinčių atsakyti – 40 proc.

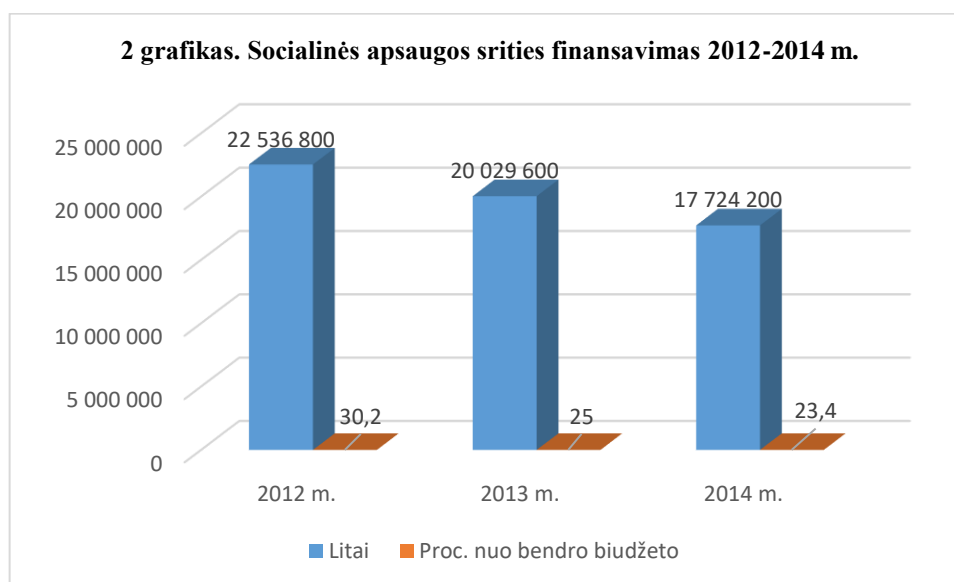
- teigiančiųjų, jog socialinio darbo su rizikos grupės šeimomis ir asmenimis Anykščių m. situacija per pastaruosius 5 m. pablogėjo – 9 proc., kad pagerėjo – 37 proc., nežinančių / negalinčių atsakyti – 54 proc.

- teigiančiųjų, jog vaikų teisių apsaugos būklė mieste per pastaruosius 5 m. pablogėjo – 9 proc., kad pagerėjo – 31 proc., nežinančių / negalinčių atsakyti – 60 proc.

- teigiančiųjų, jog slaugos ir globos įstaigų pakankamumo Anykščių m. situacija per pastaruosius 5 m. pablogėjo – 25 proc., kad pagerėjo – 30 proc., nežinančių / negalinčių atsakyti – 45 proc.

Atkreiptinas dėmesys, jog apklausos metu dažnas respondentas į socialinių paslaugų srities klausimus negalėjo atsakyti, nes nežinojo, kas sietina su nepakankamu informavimu apie Anykščių mieste prieinamas socialines paslaugas. Būtina užtikrinti efektyvų informavimą apie Anykščių m. prieinamas socialines paslaugas ir esamą infrastruktūrą.

Socialinės apsaugos finansavimas. Anykščių rajono savivaldybės skiriamas finansavimas socialinei apsaugai¹³ mažėja (žr. 2 grafiką).

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų skyrius

¹² Anykščių miesto situacijos ir gyventojų poreikių tyrimo apklausa atlikta 2015 m. lapkričio 5 – gruodžio 15 dienomis. Tyrimo ataskaita su grafine informacija pateikiama VPS priede Nr.1.

¹³ Pateikiami viso rajono duomenys, nes atskirai miesto duomenys nėra renkami

Kaip nurodoma grafike, socialinei apsaugai skiriamos lėšos nuo 2012 m. iki 2014 m. ženkliai sumažėjo – nuo 22.536.800 Lt iki 17.724.200 ir 2014 m., ir siekė 23,4 proc. nuo bendro savivaldybės biudžeto, kai 2012 m. buvo skiriama 30,2 proc. Paminėtina, kad 2014 m. Ignalinos rajono savivaldybė skiria panašų procentą socialinei apsaugai, t. y. 23,8 proc.¹⁴

Nevyriausybinių organizacijų. Anykščių rajono savivaldybės duomenimis, rajone veikia 13 jaunimo ir su jaunimu dirbančių nevyriausybinių organizacijų, 14 socialinės paramos srityje veikiančių organizacijų (iš jų 8 neįgaliųjų organizacijos), 28 kultūros ir pilietinės visuomenės ugdymo srityje veikiančių nevyriausybinių organizacijų, kurių projektinę veiklą gali finansuoti Anykščių rajono savivaldybė. Remiantis apklausos rezultatai, manančių jog Bendruomenių ir kitų nevyriausybinių organizacijų mieste veikla Anykščių m. per pastaruosius 5 m. pagerėjo – 50 proc., pablogėjo 11 proc., apie NVO veiklą nežinančių – 39 proc. Taigi, Anykščių mieste veikiančios organizacijos stiprėja ir jų veikla tampa vis ženklesnė, todėl būtina stiprinti NVO, gyventojus informuoti apie vykdomas veiklas ir galimybes prie jų prisijungti.

Anykščių rajono savivaldybės 2015-2017 m. veiklos plane yra numatyta nemažai priemonių, kurių vykdytojais gali būti nevyriausybinių organizacijų:

- ✓ NVO sektoriaus institucinis stiprinimas;
- ✓ Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos vykdymas;
- ✓ Socialinių paslaugų programa;
- ✓ Jaunimo politikos programos įgyvendinimas;
- ✓ Gyventojų saugumo stiprinimo programos vykdymas.

9 lentelėje pateikiami duomenys apie Anykščių rajono¹⁵ savivaldybės socialines paslaugas teikiančių NVO finansavimą.

9 lentelė. Socialines paslaugas teikiančių NVO finansavimas iš Anykščių rajono savivaldybės biudžeto

Metai	Teiktų paraiškų skaičius	Finansuotų paraiškų skaičius	NVO prašyta lėšų iš Savivaldybės biudžeto, Lt	Skirta lėšų iš Savivaldybės biudžeto, Lt	Pagrindinės paslaugos
2012	4	4	52.950	42.500	Socialinės priežiūros paslaugos, maisto teikimas labiausiai nepasiturintiems gyventojams, informavimas, konsultavimas, sociokultūrinės paslaugos ir kt.
2013	6	4	35.830	34.500	
2014	5	5	81.520	43.500	

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų skyrius

Kaip matome iš pateiktos lentelės, paraiškų gauti finansavimą socialinėms paslaugoms teikti nebuvo daug, beveik visos buvo finansuotos, tačiau prašytų ir skirtų lėšų skirtumas gana ženklaus: 2012 m. – 10.450 Lt, 2013 m. – 1.330 Lt, o 2014 m. – net 38.020 Lt mažiau nei prašyta. Bendras savivaldybės finansavimas nuo 2012 m. iki 2014 m. labai neženkliai padidėjo nuo 42.500 Lt iki 43.500 Lt. Visgi, akivaizdu, jog ARS neturi pakankamų finansinių resursų paremti visas socialines paslaugas teikiančių NVO iniciatyvas.

¹⁴ Ignalinos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. veiklos ataskaita, patvirtinta Savivaldybės Tarybos 2015 m. balandžio 2 d. Nr. T-22

¹⁵ Pateikiami duomenys viso rajono, nes socialinės paslaugos buvo teikiamos ne tik miesto gyventojams, bet ir rajono

10 lentelėje pateikiama informacija apie 2012-2014 m. Anykščių rajono savivaldybės finansavimą jaunimo projektams.

10 lentelė. 2012-2014 m. Anykščių rajono savivaldybės finansavimas jaunimo projektams

Metai	Teiktų paraiškų skaičius	Finansuotų paraiškų skaičius	NVO prašyta lėšų iš Savivaldybės biudžeto	Skirta lėšų iš Savivaldybės biudžeto
2012	38	30	121.227 Lt	30.000 Lt
2013	45	43	118.654 Lt	45.000 Lt
2014	43	40	130.958 Lt	30.000 Lt

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos pateikta informacija

Kaip matyti iš lentelės, teiktų ir finansuotų paraiškų jaunimo projektams santykinis skaičius analizuojamu laikotarpiu yra nedidelis (2012 m. – 78,95 proc., 2014 m. – 93,02 proc.), tačiau santykinis skirtumas tarp NVO prašytų lėšų iš savivaldybės biudžeto ir skirtų lėšų yra akivaizdžiai didelis (2012 m. skirta 75,25 proc., o 2014 m. 77,09 proc. mažiau nei buvo prašoma). Tai rodo, kad *Anykščių rajono savivaldybė skiria nepakankamai lėšų jaunimo projektams įgyvendinti*. Jaunimo reikalų departamentui atlikus 2014 metų jaunimo problemų sprendimų planų įgyvendinimo stebėseną, nustatyta, kad daugiausiai savivaldybių finansuotų jaunimo projektų papildomai pritraukė lėšų (išskyrus valstybės biudžeto lėšas) 2014 m. Biržų r. – 258.411 Eur, Pasvalio r. – 177.557 Eur, Alytaus r. – 115.848 Eur, Utenos r. – 115.848 Eur. Deja, mažiausiai papildomų lėšų pritraukta Anykščių rajone, tik 579 Eur¹⁶. Susirūpinimą jaunimo situacija Anykščių mieste kelia ir apklausos¹⁷ rezultatai:

- *respondentų paklausus apie, jų nuomone, šiuo metu didžiausias problemas Anykščių mieste, itin dažnas atsakymas (atviro tipo) buvo „jaunimo užimtumas“, „veiklų jaunimui trūkumas“, „vietos burtis jaunimui trūkumas“; tarp pasirenkamų atsakymų 4 vietoje didžiausių problemų Anykščių mieste penkete buvo „pramogos mieste (klubai, diskotekos ir kt.)“.*

- *kaip pačią aktualiausią problemą Anykščių mieste respondentai įvardijo darbo vietų jaunimui (iki 30 m.) kūrimą.*

Savanorystė. Daugumoje nevyriausybinų organizacijų dirbama savanoriškai. Dėl didelio aktyvumo paminėtinos organizacijos tokios kaip Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Anykščių skyrius, Moterų užimtumo ir informacijos centras, Vaikų užimtumo ir informacijos centras, Anykščių naujų vėjų bendruomenė, Anykščių rajono neįgaliųjų draugija, kuriose savanoriai tiek jauni, tiek vyresnio amžiaus, dažnai padeda organizuoti tam tikras veiklas, tačiau savanorių statistika nevedama. Jaunimo garantijų iniciatyvos projekto „Atrask save“ viena iš veiklų yra „Jaunimo savanoriška tarnyba“¹⁸, kurioje dalyvauja ir 2 Anykščių miesto organizacijos – Anykščių regioninio parko direkcija, Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centras. Šios organizacijos priima norinčius savanoriauti jaunos asmenis. 11 lentelėje pateikiami duomenys apie 2014 m. savanorystėje dalyvaujančių jaunų asmenų (16-29 m.) skaičių.

¹⁶ Prieiga internete: http://www.jrd.lt/uploads/FINAL_2015_08_28.pdf, žiūrėta 2015-11-17.

¹⁷ Anykščių miesto situacijos ir gyventojų poreikių tyrimo apklausa atlikta 2015 m. lapkričio 5 – gruodžio 15 dienomis. Tyrimo ataskaita su grafine informacija pateikiama VPS priede Nr.1.

¹⁸ Plačiau apie projektą internete: <http://www.buksavanoriu.lt/jst>, žiūrėta 2015-12-04.

11 lentelė. Savanorystėje dalyvaujančių asmenų skaičius

Veikla	Anykščių r.	Ignalinos r.	Utenos r.
Trumpalaikė savanorystė (pvz., akcija „Darom“)	50	40	298
Ilgalaikė savanorystė (ilgiau nei 3 mėn.)	20	10	10

Šaltinis: Jaunimo reikalų departamento atliktos stebėsenos duomenys¹⁹

Kaip matome iš 11 lentelės, trumpalaikė savanorystė populiareesnė nei ilgalaikė: Anykščių rajone trumpalaikėje savanorystėje dalyvavusių skaičius yra kiek didesnis nei Ignalinos, bet ženkliai mažesnis nei Utenos rajone, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad ilgalaikėje savanorystėje dalyvaujančių asmenų skaičius yra dvigubai didesnis nei Ignalinos ar Utenos rajone. Trumpalaikę savanorystę daugiau renkasi dėl šių priežasčių: savanoriai, kurie gal ir neturi didelės patirties, bet tuo metu gali skirti savo laiko; ekspertai, galintys skirti nedidelę asmeninio laiko dalį; epizodiniai savanoriai, kurie atsitiktinai ar planuotai vieną arba kelis kartus suteikia ieškomą pagalbą. Remiantis apklausos duomenimis, *manančių, jog savanorystės situacija Anykščių m. per pastaruosius 5 m. pagerėjo – 31 proc., pablogėjo 18 proc., apie situaciją nežinančių – 51 proc.* Apskritai Lietuvoje savanorystė nėra labai paplitusi – 2010 m. Eurobarometro duomenimis, Lietuvoje savanoriška veikla užsiėmė iki 10 proc. gyventojų, kuomet Austrijoje, Olandijoje Švedijoje ir Jungtinėje Karalystėje savanorystė užsiėmė per 40 proc. gyventojų. Savanoriavimo nauda neabejotina: ugdo asmens pilietinį sąmoningumą, iniciatyvumą ir jautrumą socialinėms / humanitarinėms problemoms, savanoriavimo patirties turinčiam asmeniui yra daugiau šansų gauti darbą. Teigiama, jog nemažai organizacijų ir įmonių būtent taip atsirenka darbuotojus – kviesdami savanoriauti savotiškai išbando potencialų darbuotoją. Būtina populiarinti ir skatinti Anykščių miesto gyventojų savanorystę.

Nedarbas. Pastaraisiais metais Anykščių rajone stebimas nedarbo mažėjimas. 12 lentelėje pateikiama informacija apie nedarbą Anykščių rajone²⁰.

12 lentelė. Bedarbiai ir nedarbo procentas Anykščių rajone 2013 ir 2015 m. sausio 1 d.

	2013 m. sausio 1 d.	2015 m. sausio 1 d.	Pokytis, proc.
Bedarbiai	2.878	2.046	-28,91
Nedarbo proc.	17,9	13,1	-26,82
Vyrai	1.603	1.073	-33,06
Nedarbo proc.	18,9	13	-31,22
Moterys	1.272	973	-23,51
Nedarbo proc.	17	13,2	-22,35
Jaunimas iki 25 m.*	327	166	-49,24
Nedarbo proc.	11	5,2	-52,73

* iki 2015 m. liepos 1 d. jaunimas buvo skaičiuojamas iki 25 m.

Šaltinis: Utenos teritorinės darbo biržos Anykščių skyrius

Utenos teritorinės darbo biržos Anykščių skyriaus duomenimis, 2013 m. sausio 1 d. Anykščių darbo biržoje buvo registruoti 2.878 bedarbiai, kurie sudarė 17,9 proc. visų darbingo amžiaus rajono gyventojų, lyginant

¹⁹ 2014 metų jaunimo problemų sprendimų planų įgyvendinimo stebėseną. Prieiga internete: http://www.jrd.lt/uploads/FINAL_2015_08_28.pdf, žiūrėta 2015-11-17.

²⁰ Išskirti Anykščių miesto informacijos nebuvo galimybės.

su 2015 m. sausio 1 d. buvo registruoti 2.046 bedarbiai, kas sudarė 13,1 proc. visų darbingo amžiaus rajono gyventojų. *Lyginant su 2015 m. sausio 1 d. visos šalies bedarbių procentu²¹ nuo darbingo amžiaus gyventojų, Anykščių rajone rodiklis yra 3,80 proc. didesnis (Lietuvoje - 9,3 proc.).* Tuo tarpu lyginant su kitais apskrities rajonais, pvz., Utenos (10,20 proc.) ir Molėtų (12,10 proc.) rajonais, rodiklis yra didesnis, bet žemesnis nei Ignalinos (17,80 proc.) ar Zarasų (16,00 proc.) rajonuose.

2013 m. pr. bedarbių vyrų procentas (18,9 proc.) buvo didesnis nei moterų (17 proc.), tačiau 2015 m. pr. buvo atvirkščiai: bedarbių moterų procentas (13,2 proc.) buvo didesnis nei vyrų (13 proc.).

Pažymėtina, kad jaunimo nedarbo procentas sumažėjo kiek daugiau nei perpus nuo 11 iki 5,2 proc. Tai atitinka bendras jaunimo nedarbo mažėjimo tendencijas Lietuvoje. Pagrindinės priežastys nulėmusios statistinį jaunimo nedarbo sumažėjimą – migracija (į didesnius miestus ar užsienį), statistika skaičiuota imant, jog jaunimas – asmenys iki 25 metų (tokio amžiaus asmenys dažnai studijuoja), be abejo prisidėjo ir įgyvendintos priemonės jaunimo užimtumui skatinti (parama pirmajam darbui, profesinis mokymas pagal kuponus, įdarbinimas subsidijuojant ir kt.). *Remiantis Anykščių miesto gyventojų apklausos²² duomenimis, pati aktualiausia problema Anykščių mieste - darbo vietų jaunimui (iki 30 m.) kūrimo trūkumas, antra pagal aktualumą – darbo vietų visų amžiaus grupių gyventojams kūrimas, kad situacija kuriant darbo vietas per pastaruosius metus blogėjo pažymėjo atitinkamai 59 proc. (darbo vietų jaunimui kūrimas) ir 46 proc. (bendrai darbo vietų kūrimui).*

Utenos teritorinės darbo biržos Anykščių skyriaus duomenimis, *vidutinis ilgalaikių bedarbių procentas didėja: 2012 m. – 37,09 proc., o 2014 m. padidėjo net 10 proc. iki 47,12 proc.* Ilgalaikio nedarbo galimos subjektyvios priežastys: menkas išsimokslinimas ir kvalifikacija, nepakankama darbo patirtis, kalbų nemokėjimas, neigiamas darbdavių požiūris į ilgalaikius bedarbius, pasyvus ilgalaikių bedarbių gyvenimo būdas ir žalingi įpročiai susijusios su pačiais asmenimis. Tačiau pažymėtina, kad ilgalaikį nedarbą gali skatinti ir objektyvios priežastys: užimtumo sumažėjimas, struktūriniai darbo rinkos neatitikimai, maži atlyginimai, didelės bedarbių socialinės garantijos, intensyvi naujų technologijų plėtra, nepakankamai veiksmingos darbo rinkos politikos priemonės.

Laisvos darbo vietos. Utenos teritorinės darbo Anykščių skyriaus duomenimis, registruotų laisvų darbo vietų lyginant 2012 m. ir 2014 m. neženkliai sumažėjo nuo 1.527 iki 1.493, t. y. 2,23 proc., pastovaus darbo – ženkliai padaugėjo nuo 821 iki 1.046, t. y. 27,41 proc., o terminuoto darbo atvirkščiai – sumažėjo nuo 706 iki 447, t. y. 36,69 proc. (žr. 13 lentelę).

13 lentelė. Laisvos darbo vietos

Metai	Darbas		Iš viso laisvų darbo vietų
	Pastovus darbas	Terminuotas darbas	
2012	821	706	1.527
2014	1.046	447	1.493

Šaltinis: Utenos teritorinės darbo biržos Anykščių skyrius

Aktyvios darbo rinkos priemonės. Utenos teritorinės darbo biržos Anykščių skyriaus duomenimis, nukreiptų asmenų į aktyvias darbo rinkos priemones sumažėjo: 2012 m. buvo nukreipti 1.029 asmenys, o 2014 m. – 922 asmenys, t.y. 10,40 proc. mažiau. Populiariausia aktyvi darbo rinkos priemonė – remiamas

²¹ Lietuvos darbo biržos duomenys

²² Anykščių miesto situacijos ir gyventojų poreikių tyrimo apklausa atlikta 2015 lapkričio 5 – gruodžio 15 dienomis. Tyrimo ataskaita su pateikiama VPS priede Nr. 1.

įdarbinimas, kuria 2014 m. pasinaudojo 757 asmenys (12,59 proc. mažiau nei 2012 m.). Paramos darbo vietoms steigti skaičius ataskaitiniu laikotarpiu neženkliai sumažėjo nuo 113 iki 108. Profesinio mokymo asmenų skaičius padidėjo 23,26 proc. (žr. 14 lentelę).

14 lentelė. Nukreipta asmenų į aktyvias darbo rinkos priemones

Priemonės	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Nukreipta į aktyvias darbo rinkos priemones	1.029	975	922
Iš jų profesinis mokymas	43	61	53
Iš jų remiamas įdarbinimas	866	754	757
Iš jų parama darbo vietoms steigti	113	158	108
Iš jų teritorinis judumas	7	2	4

Šaltinis: Utenos teritorinės darbo biržos Anykščių skyrius

Profesinis mokymas. Kaip nurodoma 2014 m. Anykščių verslo informacijos centro parengtoje Anykščių verslo, mokslo ir savivaldos 2015-2020 m. veiksmų programoje, vienas svarbiausių, ypač apleistų sektorių Anykščiuose yra poreikių neatitinkantis profesinis rengimas. Anykščių technologijos mokykla (toliau – ATM), kuri šiuo metu turi 8 mokymo programas, nesiskiriančias nuo aplinkinių Ukmergės bei Alantos (Molėtų r.) technologijų ir verslo mokyklų taip pat siūlomų programų. Nors ATM kasmet pritraukia apie 80 profesiją siekiančių įgyti jaunuolių, tačiau į visas minėtas 8 programas norinčių mokytis nesurenkama pakankamai. ATM mokomoji bazė lyginant su jau minėtomis aplinkinių rajonų mokyklomis yra nusidėvėjusi. Šiuo metu Anykščių technologijos mokyklą LR švietimo ir mokslo ministerija nurodo kaip neperspektyvią. Anykščių gyventojų nuomone, galimybės mokytis, įgauti naujų žinių, kelti kvalifikaciją, šių paslaugų prieinamumas ir kokybė Anykščių mieste per pastaruosius 5 m. pagerėjo – mano 31 proc. respondentų, pablogėjo – mano 25 proc. respondentų, apie tokias paslaugas nežinančių – 44 proc. respondentų.

Renkantis perspektyvų turinčias profesinio ugdymo kryptis būtina atsižvelgti į turimus unikalius Anykščių rajono gamtinius, žmogiškuosius išteklius, esančias tradicijas, augantį turizmo paslaugų sektoriaus bei kūrybinių industrijų potencialą.

Utenos teritorinės darbo biržos Anykščių skyriaus duomenimis, didžiausia pasiūla 2014 m. buvo šių profesijų: krovikai (943), nekvalifikuoti atsitiktinių darbų darbininkai (266), parduotuvių pardavėjai (107), lengvųjų automobilių, taksi ir furgonų vairuotojai (81), dažytojai ir kitų giminiškų profesijų darbininkai (69), nekvalifikuoti augalininkystės ūkio darbininkai ir judamųjų žemės ir miškų ūkio įrenginių operatoriai (po 57), tuo tarpu paklausa: krovikai (280), parduotuvių pardavėjai (89), virėjai (59), sodininkai, daržininkai, medelynų ir daigynų darbuotojai (70), judamųjų žemės ir miškų ūkio įrenginių operatoriai (46). Akivaizdu, jog anykštėnams su aukštuoju išsilavinimu ar kvalifikacija įsidarbinimo galimybės yra labai ribotos.

APIBENDRINIMAS

Aktualiausia Anykščių problema – nedarbas, darbo vietų kūrimo ypač jaunimui trūkumas. Siekiant spręsti darbo vietų kūrimo problemą būtina skatinti verslų steigimą ir plėtrą, ugdyti gyventojų ypač

jaunimo verslumą, pasiūlyti profesinį mokymą atitinkantį Anykščių poreikius, per savanorystę ir praktiką skatinti įsidarbinimui ir reikalingų įgūdžių įgijimą.

Analizuojamu laikotarpiu Anykščiuose mažėjo socialinę atskirtį patiriančių gyventojų (ypač pašalpas ir paramą maistu gaunančių), tačiau didėjo socialinių paslaugų poreikis, tam didžiausią įtaką turėjo nedarbas ir gyventojų senėjimas. Visgi, socialinių paslaugų poreikis Anykščiuose yra patenkinamas, išplėtotą soc. paslaugų sfera ir infrastruktūra. Siekiant išlaikyti aukštą paslaugų kokybę ir visiškai užtikrinti vietos gyventojų poreikius būtini alternatyvūs savivaldybės biudžetui finansiniai ištekliai, būtina spręsti ir informacijos apie prieinamas soc. paslaugas trūkumo problemą.

Anykščiuose yra aktyvių NVO, turinčių projektų rengimo ir įgyvendinimo patirtį, kurios galėtų prisidėti prie jaunimo užimtumo problemų sprendimo, pasiūlyti poreikius atitinkančių soc. paslaugų, skatinti socialiai pažeidžiamų gyventojų įtrauktį.

Ekonominė situacija

Anykščiai yra ne tik rajono savivaldybės kurortinės teritorijos centras, bet ir kompleksinės saugomos teritorijos Anykščių regioninio parko centras, kuris užima daugiau nei 74 proc. bendros Anykščių miesto teritorijos. Atsižvelgiant į tai, Anykščių miesto ūkinę veiklą reglamentuoja įvairūs teisės aktai (Saugomų teritorijų, Aplinkos apsaugos, Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos ir kt.), kurie draudžia plėsti ir statyti tam tikro pobūdžio pramonės įmones, iš dalies riboja ekonominę veiklą saugomoje teritorijoje, kas turi įtakos atskirų pramonės sektorių plėtrai bei žemesniems bendriems ekonominiams rodikliams mieste. 2007 m. Anykščių miestui dėl didelio gamtinių kurortologinių išteklių potencialo, buvo suteiktas kurortinės teritorijos statusas, kuris numato rekreacijos, sveikatingumo ir turizmo paslaugų vystymo kryptį mieste.

Turizmas. Anykščių rajono savivaldybės tarybos patvirtinto 2012-2019 m. strateginio plėtros plano vizija „Anykščiai – kultūrinio turizmo kurortas, atjaunėjęs kraštas, kuriame jauku ir saugu gyventi bei ilsėtis“. Anykščių verslo, mokslo ir savivaldos 2015-2020 m. veiksmų programoje nurodoma, kad remiantis aukščiau įvardintos vizijos įgyvendinimo stebėsenai nustatytais vertinimo kriterijais, galima teigti, jog per 2012-2014 metus dalis numatytų rodiklių jau pasiekta: Anykščiai 2012 m. pateko į patraukliausių Lietuvos lankytinų vietovių penketą ir jame stabiliai laikosi, rengiami dokumentai kurorto statusui gauti, mažėja bedarbystė bei socialines pašalpas gaunančių gyventojų skaičius, padidėjusios investicijos į turizmo paslaugų bei viešąjį sektorius, oras Anykščiuose ir toliau išlieka švariausias regione. Pagrindiniai turizmo ištekliai rajone – gamtos, istorijos, kultūros, architektūros, technikos paminklai.

Vadovaujantis Statistikos departamento duomenimis, Anykščių rajone *apgyvendintų turistų skaičius apgyvendinimo įstaigose nuo 2012 m. iki 2014 m. didėjo daugiau nei dvigubai* – nuo 5.606 asm. iki 13.461 asm., t. y. 140,12 proc. ir gerokai aplenkė toje pačioje apskrityje esančio Molėtų rajono (35,13 proc.) ir Lietuvos Respublikos (19,50 proc.) rodiklį (15 lentelė).

15 lentelė. Apgyvendintų turistų skaičius apgyvendinimo įstaigose (asmenys)

Teritorija	2012 m.			2014 m.			Pokytis, proc.
	Lietuvos gyventojai	Užsieniečiai	Iš viso	Lietuvos gyventojai	Užsieniečiai	Iš viso	
Anykščių r.	4.151	1.455	5.606	11.472	1.989	13.461	140,12
Molėtų r.	22.112	1.401	23.513	29.196	2.576	31.772	35,13

Teritorija	2012 m.			2014 m.			Pokytis, proc.
	Lietuvos gyventojai	Užsieniečiai	Iš viso	Lietuvos gyventojai	Užsieniečiai	Iš viso	
Lietuvos Respublika	852.188	1.125.338	1.977.526	1.033.501	1.329.639	2.363.140	19,50

Šaltinis. Statistikos departamentas

VšĮ Anykščių turizmo informacijos centro duomenimis, *turistų skaičius* Anykščių rajone (informacija apie turistus tik Anykščių mieste nėra išskiriama) *ženkliai didėjo* – 2012 m. apsilankė 251.841 turistai, o 2014 m. jau 312.212 turistų, t.y. 23,97 proc. daugiau. *Apgyvandinimas (lovadienių skaičius) Anykščių mieste per 2012-2014 m. išaugo daugiau nei 3 kartus* – nuo 9.157 iki 30.462 lovadienių. Tokį ženklų turistų ir lovadienių skaičiaus padidėjimą lėmė naujų turistinių objektų įrengimas ir rekonstrukcija (labirintų parkas, baseinas „Bangenis“, Lajų takas ir kt.), viešinimas, tradicinių renginių gausa. Statistiką pagrindžia ir apklausos²³ rezultatai:

- *teigiančių, jog turizmo ir rekreacijos paslaugų įvairovės Anykščių m. situacija per pastaruosius 5 m. pagerėjo* – 87 proc.,

- *respondentų paklausus apie jų nuomone, šiuo metu didžiausias Anykščių miesto privalumas itin dažnas atsakymas (atviro tipo) buvo „turizmas“, „turizmo plėtra“, „turizmo objektai“.*

Siekiant išlaikyti turistų srautus ir susidomėjimą Anykščiais, būtinas tolimesnis efektyvus turizmo potencialo išnaudojimas – turizmo paslaugų ir infrastruktūros gerinimas. 2013 m. įsikūrė Anykščių turizmo klasteris, vienijantis daugiau nei 15 narių, kurio pagrindinis tikslas – veikiant kartu pritraukti daugiau turistų į Anykščių kraštą. Būtina skatinti tokių tinklų veiklą ir plėtrą, sudaryti galimybę tinklų nariams keistis gerąja patirtimi, gauti mokymus, tobulinti ir plėsti savo paslaugas, jas reklamuoti žiniasklaidoje, renginiuose ir kt. priemonėmis.

Smulkios ir vidutinės įmonės. Anykščių rajone vyrauja tik smulkus ir vidutinis verslas. 16 lentelėje pateikiamas veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius 2013 m. ir 2015 m. pradžioje pagal pajamų grupes.

16 lentelė. Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius pagal pajamų grupes metų pradžioje

Pajamų grupės	Anykščių r.			Utenos r.			Lietuvos Respublika		
	2013 m.	2015 m.	Pokytis, proc.	2013 m.	2015 m.	Pokytis, proc.	2013 m.	2015 m.	Pokytis, proc.
Iš viso pagal pajamų grupes	327	354	8,26	585	637	8,89	65.461	76.076	16,22
0,29– 5792,11 EUR	47	59	25,53	65	86	32,31	10.087	13.530	34,13
5792,40–14480,71 EUR	41	39	-4,88	83	71	-14,46	6.356	7.208	13,40
14481,00–28961,71 EUR	44	52	18,18	74	74	0,00	7.985	8.370	4,82
28962,00–72404,72 EUR	62	56	-9,68	103	118	14,56	10.710	12.667	18,27
72405,00–144809,72 EUR	35	44	25,71	84	87	3,57	8.336	9.163	9,92

²³ Anykščių miesto situacijos ir gyventojų poreikių tyrimo apklausa atlikta 2015 lapkričio 5 – gruodžio 15 dienomis. Tyrimo ataskaita su grafine informacija pateikiama VPS priede Nr. 1.

Pajamų grupės	Anykščių r.			Utenos r.			Lietuvos Respublika		
	2013 m.	2015 m.	Pokytis, proc.	2013 m.	2015 m.	Pokytis, proc.	2013 m.	2015 m.	Pokytis, proc.
144810,01–289619,73 EUR	37	32	-13,51	50	67	34,00	7.006	8.262	17,93
289620,02–579239,75 EUR	22	25	13,64	51	50	-1,96	5.402	6.031	11,64
579240,04–1448099,80 EUR	20	24	20,00	34	43	26,47	4.713	5.312	12,71
1448100,09–2027339,84 EUR	7	7	0,00	13	8	-38,46	1.213	1.342	10,63
2027340,13–6950880,16 EUR	11	15	36,36	18	22	22,22	2.680	3.063	14,29
6950880,44–28962001,56 EUR	1	0	-100,00	10	10	0,00	841	956	13,67
28962001,85–39967562,27 EUR	0	0	0,00	0	0	0,00	47	58	23,40
39967562,56 EUR ir daugiau	0	1	100,00	0	1	100,00	85	115	35,29

Šaltinis: Statistikos departamentas

Anykščių rajone *smulkių ir vidutinių įmonių skaičius nuo 2013 m. iki 2015 m. pradžios padidėjo* nuo 327 iki 354, t.y. 8,26 proc. Panašus padidėjimo procentas ir Utenos rajone – 8,89 proc., tačiau lyginant su šalies rodikliu (16,22 proc.), tai yra dvigubai mažiau. 2015 m. pradžia Anykščių rajone daugiausia yra įmonių, kurių pajamos yra nuo 0,29 iki 5.792,11 Eur, nuo 14.481,00 iki 28.961,71 Eur ir nuo 28.962,00 iki 72.404,72 Eur – atitinkamai 59 (nuo 2013 m. pr. padidėjo 25,53 proc.), 52 (nuo 2013 m. pr. padidėjo 18,18 proc.) ir 56 (nuo 2013 m. pr. sumažėjo 9,68 proc.). Lyginant su Utenos rajonu – situacija labai panaši – vyrauja tos pačios pajamų grupės įmonės. Pažymėtina, kad šalies visų pajamų grupių rodikliai padidėjo mažiausiai 4,82 proc. (pajamų grupė: 144810,01–289619,73 Eur), o daugiausiai 35,29 proc. (pajamų grupė: 39967562,56 EUR ir daugiau), skirtingai nei kitose analizuojamose teritorijose: Anykščių rajone sumažėjimas stebimas 4 pajamų grupėse, o Utenos rajone – 3 pajamų grupėse.

VšĮ Anykščių verslo informacinio centro duomenimis, Anykščių rajone²⁴ 2012 m. dominavo individualios įmonės (220), uždarnosios akcinės bendrovės (118), asociacijos (93). 2014 m. Anykščių rajone sumažėjo individualių įmonių (128), padaugėjo uždarytųjų akcinių bendrovių (278), atsirado mažųjų bendrijų (98).

VšĮ Anykščių verslo informacinio centro duomenimis, Anykščių rajone²⁵ daugiausia įmonių 2014-2015 m. užsiėmė švietimo, sveikatos priežiūros, paslaugų, kita komunaline ir socialine aptarnavimo veikla, dirbo didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto, asmeninių ir namų ūkio reikmenų taisymo srityje. Galima teigti, jog įmonių veiklą atitinką bendrą Anykščių plėtros

²⁴ Pateikiami duomenys viso Anykščių rajono, kadangi daroma prielaida, jog įmonių veiklos teritorija apima visą rajoną, o ne tik miestą

²⁵ Pateikiami duomenys viso Anykščių rajono, kadangi daroma prielaida, jog įmonių veiklos teritorija apima visą rajoną, o ne tik miestą

turizmo srityje kryptį. Statistiką apie mažą besikuriančio smulkaus ir vidutinio verslo įmonių skaičių ir nepakankamą verslumo lygį patvirtina gyventojų apklausos²⁶ rezultatai:

- teigiančių, jog smulkaus ir vidutinio verslo kūrimosi situacija per pastaruosius 5 m. pablogėjo – 31 proc., kad pagerėjo – 33 proc., nežinančių / negalinčių atsakyti net 36 proc.;
- teigiančių, jog veikla gerinant verslo sąlygas Anykščių mieste per pastaruosius 5 m. pablogėjo – 33 proc., kad pagerėjo – 23 proc., nežinančių / negalinčių atsakyti net 44 proc.;
- teigiančių, jog gyventojų verslumo situacija Anykščių mieste per pastaruosius 5 m. pablogėjo – 32 proc., kad pagerėjo – 27 proc., nežinančių/negalinčių atsakyti net 41 proc.
- atsakant į apklausos klausimą „Jūsų nuomone, kokių sričių veikloms plėtoti Anykščių mieste turėtų būti telkiamas didžiausias dėmesys?“ dažniausiai pasirenkami atsakymai buvo „smulkaus ir vidutinio verslo kūrimui ir plėtrai“ – 78 proc., „Anykščių gyventojų, ypač jaunimo ir moterų, verslumo ugdymui“ – 75 proc.

Neigiami respondentų atsakymai ir nežinojimas leidžia daryti išvadą, kad verslumo skatinimas ir verslo plėtra nėra pakankamai išnaudojama galimybė nedarbo mažinimui, ekonominės situacijos gerinimui.

Savarankiškai vykdoma veikla. Prie smulkaus ir vidutinio verslo priskiriami savarankiškai dirbantys asmenys, t. y. dirbantys pagal verslo liudijimus ir individualios veiklos pažymą. 17 lentelėje pateikiami duomenys apie Anykščių rajone (Anykščių miesto išskirti galimybės nėra), Utenos apskr. ir Lietuvoje bendrai įsigijusius verslo liudijimus ir individualios veiklos pažymą.

17 lentelė. Įsigijusieji verslo liudijimus ir individualios veiklos pažymas 2012 ir 2014 m.

Gyventojai, savarankiškai vykdantys veiklą	Anykščių r.			Utenos apskr.			Lietuvos Respublika		
	2012 m.	2014 m.	Pokytis, proc.	2012 m.	2014 m.	Pokytis, proc.	2012 m.	2014 m.	Pokytis, proc.
Asmenų įsigijusių verslo liudijimus, skaičius	554	659	18,95	3.418	3.986	16,62	78.253	89.451	14,31
Asmenys vykdantys individualią veiklą ²⁷	181	190	4,97	1.005	1.017	1,19	27.189	28.369	4,34

Šaltinis: Valstybinė mokesčių inspekcija prie LR Finansų ministerijos

Analizuojamu laikotarpiu, padidėjo asmenų įsigijusių verslo liudijimus skaičius 18,95 proc. (Utenos apskr. – 16,62 proc., bendrai Lietuvoje – 14,31 proc.), šiek tiek padidėjo asmenų vykdančių individualią veiklą skaičius – 4,97 proc. (Utenos apskr. – 1,19 proc., bendrai Lietuvoje – 4,34 proc.) ir šie rodikliai viršija tiek Utenos apskrities, tiek bendrai Lietuvos rodiklius. Tokį padidėjimą galima paaiškinti kaip aktyvų kvalifikuotų darbo vietų Anykščiuose trūkumo sprendimą – gyventojai imasi iniciatyvos sprendžiant nedarbo problemą. Užtikrinant priemones verslumo ugdymui, paramą verslo steigimui ir plėtrai tikėtina, jog savarankiškai dirbančių asmenų skaičiaus didėjimo tendencija išliks.

Socialinis verslas. Socialinis verslas pradeda pirmuosius žingsnius Lietuvoje, tačiau Anykščių rajone jau esama šio verslo pavyzdžių. Anykščiuose yra įkurtas Anykščių krašto vietos bendruomenių verslo paramos tinklas, kuris vienija daugiau nei 15 narių. Anykščių krašto (įskaitant Anykščius) vietos bendruomenės ir

²⁶ Anykščių miesto situacijos ir gyventojų poreikių tyrimo apklausa atlikta 2015 lapkričio 5 – gruodžio 15 dienomis. Tyrimo ataskaita su grafine informacija pateikiama VPS priede Nr.1.

²⁷ Išskyrus žemės ūkio individualią veiklą.

NVO kurdamos ir vystydamos verslus, gali pasinaudoti visuomeniškų verslininkų ir įvairių kitų sričių ekspertų patarimais. 2015 m. patvirtinta Socialinio verslo koncepcija, kuri padės pagrindus tolesnei socialinio verslo plėtrai Lietuvoje, leis identifikuoti prioritėtines sritis, prisidės prie socialinio verslo sampratos vienodinimo valstybės institucijose ir socialinio verslo bendruomenėse. Siekiant paskatinti socialinio verslo plėtrą Anykščiuose, būtina suteikti socialinio verslo pradžia reikalingą paramą ir konsultacijas, išteklius.

Pagalba pradedant ar plėtojant verslą. Organizacijų skatinančių verslo kūrimą ir plėtrą Anykščiuose nėra daug. Žinomiausia VšĮ Anykščių verslo informacijos centras (toliau – Centras) teikia nemokamą informaciją tiek asmenims ketinantiems pradėti verslą, tiek verslininkams. Verslininkai, visuomenės atstovai gali konsultuotis įvairiais jiems rūpimais klausimais: įmonės steigimo, reorganizavimo, patentų išdavimo, finansinių lėšų paieškos, buhalterinės apskaitos. Siekiant paskatinti nuosavo verslo plėtrą, darbo vietų Anykščiuose kūrimą, būtina įgyvendinti gyventojų verslumui didinti skirtas neformalias iniciatyvas (pvz., besikuriančio verslo (įskaitant savarankišką veiklą pradedančius asmenis) konsultavimas, pagalba randant tiekėjus, klientus; verslui (įskaitant savarankišką veiklą pradedančius asmenis) pradėti reikalingų priemonių suteikimas; mentorystė „verslas verslui“, teikiant konsultacijas konkretaus verslo kūrimo ir plėtros klausimais). Smulkaus verslo plėtrą ir įsitvirtinimą užtikrintų bendradarbiavimo tinklas tarp Anykščių miesto ir Anykščių rajono VVG teritorijoje veikiančių verslo subjektų, toks tinklas apjungtų ne tik sėkmingai veikiančias įmones tačiau ir NVO, bendruomenines organizacijas, smulkiuosius amatininkus, ūkininkus. Tinklo narių produkcija, prekės ir paslaugos būtų prieinamos vienoje vietoje, vienoje parduotuvėje, svarstyta galimybė organizuoti netgi prekių pristatymą. Tokio tipo bendradarbiavimo tinklai yra sėkminga Vakarų Europos šalyse taikoma kuomet vietovėje veikiantys smulkūs verslai susijungia ir dirbdami po vienu prekės ženklu sugeba užsitikrinti stabilias pajamas, patenkinti klientų poreikius ir garsinti kraštą kokybiška produkcija ir (ar) paslaugomis.

Anykščių rajono savivaldybė pagal išgales prisideda prie verslo plėtojimo – taiko mokesťines lengvatas verslo subjektams, taipogi, Anykščių rajono strateginiame 2015-2017 m. veiklos plane yra numatytos priemonės, kurios skatina verslumą:

- ✓ Smulkaus ir vidutinio verslo skatinimas;
- ✓ Socialinio, bendruomeninio ir kito netradicinio verslo rūšių skatinimas;
- ✓ Viešųjų paslaugų verslui organizavimas ir vykdymas;
- ✓ Jaunimo politikos programos įgyvendinimas.

Pavyzdžiui, Smulkaus ir vidutinio verslo plėtros programos įgyvendinimo statistika: 2013 m. finansuota 17 projektų už 10.802 Eur, 2014 m. finansuoti 7 projektai už 10.033 Eur, 2015 m. finansuoti 9 projektai už 13.033 Eur. Siekiant didesnio efekto būtina numatyti alternatyvius ribotam savivaldybės biudžetui finansavimo išteklius verslumui skatinti bei smulkaus ir vidutinio verslo plėtrai.

APIBENDRINIMAS:

Anykščiai pasižymi išskirtiniais gamtos ištekliais bei istorijos, kultūros ir architektūros paveldu, todėl didžiausias dėmesys skiriamas rekreacijos, sveikatingumo ir turizmo paslaugų vystymui – tai lėmė per pastaruosius metus Anykščiuose smarkiai išaugusį turistų srautą.

Dvigubai mažesnis nei Lietuvos vidurkis smulkaus ir vidutinio verslo kūrimosi rodiklis, gyventojų apklausa leidžia daryti išvadą, kad verslo plėtra nėra pakankama. Turizmo potencialas, ES skiriamos investicijos 2014-2020 m. periodui, pirmosios socialinio ir bendruomeninio verslo iniciatyvos, galima

pagalba steigiant ir plėtojant verslą, aktyviau gyventojų pradedama savarankiška veikla yra tinkamos prielaidos aktyvaus gyventojų verslumo ugdymo ir verslo steigimo bei plėtros skatinimo galimybei išnaudoti, kuri prisidėtų prie nedarbo mažinimo ir vietos ekonominės situacijos gerinimo.

AMVVG teritorijos SSGG analizė

Stiprybės	Stiprybę pagrindžianti informacija, prielaidos
1. Socialinę atskirtį patiriančių asmenų mažėjimas ir išplėta socialinių paslaugų sfera	2012-2014 m. laikotarpiu, neįgaliųjų (tiek suaugusiųjų, tiek vaikų) sumažėjo 5,5 proc., vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose Anykščių mieste sumažėjo 16,67 proc., socialinės rizikos šeimų sumažėjo 12 proc., o be tėvų globos likusių vaikų skaičius sumažėjo 8,11 proc.. Kone perpus (44 proc.) mažėjo paramą maisto produktais iš intervencinių atsargų tiekimo ES Bendrijos programos gaunančių asmenų bei 37,12 proc. sumažėjo pašalpos gavėjų skaičius. Anykščių rajono savivaldybė, Valstybės kontrolės duomenimis, yra priskiriama prie lyderių pagal socialinių paslaugų teikimą senyvo amžiaus asmenims ir asmenims su sunkia negalia. Tik trijose (iš 60) Lietuvos savivaldybėse – Vilniaus miesto, Vilniaus ir Anykščių rajonų – teikiamos visų rūšių socialinės paslaugos senyvo amžiaus žmonėms.
2. Aktyvios, patirtį rengiant ir įgyvendinant projektus turinčios NVO	Anykščių rajone įskaitant Anykščius veikia 13 jaunimo ir su jaunimu dirbančių nevyriausybinių organizacijų, 14 socialinės paramos srityje veikiančių organizacijų, 28 kultūros ir pilietinės visuomenės ugdymo srityje veikiančios nevyriausybinių organizacijos. 2014 m. teiktos 5 soc. paslaugų srities paraiškos ir 43 jaunimo srities paraiškos.
3. Augantis savarankiškai dirbančių asmenų skaičius	2012-2014 m. laikotarpiu, ARS padidėjo asmenų įsigijusių verslo liudijimus skaičius - 18,95 proc. (Utenos apskr. - 16,62 proc., bendrai Lietuvoje – 14,31 proc.), šiek tiek padidėjo asmenų vykdančių individualią veiklą skaičius – 4,97 proc. (Utenos apskr. – 1,19 proc., bendrai Lietuvoje – 4,34 proc.) ir šie rodikliai viršija tiek Utenos apskrities, tiek bendrai Lietuvos rodiklius.
4. Patrauklios lankytinos vietos ir objektai, pritraukiantys didėjančius turistų srautus	Turistų skaičius Anykščių rajone (informacija apie turistus tik Anykščių mieste nėra išskiriama) ženkliai didėjo – 2012 m. apsilankė 251.841 turistas, o 2014 m. jau 312.212 turistų, t. y. 23,97 proc. daugiau. Apgyvendinimas (lovadienių skaičius) Anykščių mieste per 2012-2014 m. išaugo daugiau nei 3 kartus – nuo 9.157 iki 30.462 lovadienių

Silpnybės	Silpnybę pagrindžianti informacija, prielaidos
1. Aukštas nedarbo lygis ir didėjantis ilgalaikių bedarbių procentas	2015 m. sausio 1 d. buvo registruoti 2.046 bedarbiai, kas sudarė 13,1 proc. visų darbingo amžiaus rajono gyventojų (Lietuvoje - 9,3 proc.). Lyginant su kitais apskrities rajonais, pvz., Utenos (10,20 proc.) ir Molėtų (12,10 proc.) rajonais, rodiklis taip pat yra didesnis.

	Utenos teritorinės darbo biržos Anykščių skyriaus duomenimis, vidutinis ilgalaikių bedarbių procentas didėja: 2012 m. – 37,09 proc., o 2014 m. padidėjo net 10 proc. iki 47,12 proc.
2. Kuriasi mažai smulkaus ir vidutinio verslo įmonių	Anykščių rajone smulkių ir vidutinių įmonių skaičius nuo 2013 m. iki 2015 m. pradžios padidėjo nuo 327 iki 354, t. y. 8,26 proc. Panašus padidėjimo procentas ir Utenos rajone – 8,89 proc., tačiau lyginant su šalies rodikliu (16,22 proc.), tai yra dvigubai lėtesnis naujų įmonių kūrimosi tempas. Nedidelis besikuriančių įmonių skaičius tiesiogiai koreliuoja su nedarbo ir mažo darbo užmokesčio problemomis.
3. Poreikius atitinkančio profesinio mokymo ir neformalaus švietimo trūkumas	Anykščių technologijos mokykla (toliau – ATM), kuri šiuo metu turi 8 mokymo programas, nesiskiriančias nuo aplinkinių Ukmergės bei Alantos (Molėtų r.) technologijų ir verslo mokyklų taip pat siūlomų programų. Nors ATM kasmet pritraukia apie 80 profesiją siekiančių įgyti jaunuolių, tačiau į visas minėtas 8 programas norinčių mokytis nesurenkama pakankamai. ATM mokomoji bazė lyginant su jau minėtomis aplinkinių rajonų mokyklomis yra nusidėvėjusi. Šiuo metu Anykščių technologijos mokyklą LR švietimo ir mokslo ministerija nurodo kaip neperspektyvią. Remiantis apklausos duomenimis, galimybės mokytis, įgauti naujų žinių, kelti kvalifikaciją, šių paslaugų prieinamumas ir kokybė Anykščių m. per pastaruosius 5 m. pagerėjo – mano 31 proc. respondentų, pablogėjo – mano 25 proc. respondentų, apie tokias paslaugas nežinančių – 44 proc. respondentų.
4. Nepakankamas gyventojų informavimas apie mieste teikiamas socialines ir kt. paslaugas	Gyventojų apklausos duomenimis: nežinančių apie pagalbos seniems, vienišiemis ir asmenims su negalia organizavimo ir teikimo Anykščių mieste situaciją – 40 proc.; nežinančių apie socialinio darbo su rizikos grupės šeimomis ir asmenimis Anykščių mieste situaciją – 54 proc.; nežinančių apie vaikų teisių apsaugos būklę mieste – 60 proc.; nežinančių apie Slaugos ir globos įstaigų pakankamumą Anykščių m. – 45 proc.; nežinančių apie bendruomenių ir kitų nevyriausybinę organizacijų mieste veiklą Anykščių mieste – 39 proc.; apie savanorystės Anykščių mieste situaciją nežinančių – 51 proc.; nežinančių apie galimybes mokytis, įgauti naujų žinių, kelti kvalifikaciją, šių paslaugų prieinamumą – 44 proc.

Galimybės	Galimybę pagrindžianti informacija, prielaidos
1. Jaunimo pritraukimas dirbti ir gyventi įgyvendinant įvairias užimtumo priemones	Jaunimo iniciatyvų finansavimas yra tenkinamas tik 23 proc. poreikio. Nepasitenkinimas gyvenamąja aplinka išreikštas gyventojų apklausoje: - respondentų paklausus apie jų nuomone, šiuo metu didžiausias problemos Anykščių mieste itin dažnas atsakymas (atviro tipo) buvo „jaunimo užimtumas“, - kaip pačia aktualiausia problemą Anykščių mieste respondantai įvardijo darbo vietų jaunimui (iki 30 m.) kūrimą.

Galimybės	Galimybę pagrindžianti informacija, prielaidos
2. Verslumo ir verslo, įskaitant socialinį ir bendruomeninį verslą ir amatus plėtra dėl 2014-2020 m. struktūrinių fondų finansavimo	Veiksmų programa, Utenos regiono integruotų teritorijų vystymo programa (1 tikslo, 1.1. Uždavinys, 3.1. priemonė). Anykščių rajone jau esama socialinio ir bendruomeninio verslo pavyzdžių. Anykščiuose yra įkurtas Anykščių krašto vietos bendruomenių verslo paramos tinklas, vietos bendruomenės ir NVO kurdamos ir vystydamos verslus, gali pasinaudoti visuomeniškų verslininkų ir įvairių kitų sričių ekspertų patarimais.
3. Naujų paslaugų srities verslų steigimas ir plėtra dėl augančio turistų skaičiaus	Turistų skaičius Anykščių rajone (informacija apie turistus tik Anykščių mieste nėra išskiriama) ženkliai didėjo – 2012 m. apsilankė 251.841 turistas, o 2014 m. jau 312.212 turistų, t.y. 23,97 proc. daugiau. Apgyvendinimas (lovadienių skaičius) Anykščių mieste per 2012-2014 m. išaugo daugiau nei 3 kartus – nuo 9.157 iki 30.462 lovadienių. Siekiant išlaikyti turistų srautus ir susidomėjimą Anykščiais, būtinas tolimesnis efektyvus turizmo potencialo išnaudojimas – turizmo paslaugų ir infrastruktūros gerinimas.
4. Savanorystės kaip darbo įgūdžių įgijimo ir socialinę atskirtį mažinančios priemonės plėtojimas pasinaudojant gerą patirtimi	Jaunimo reikalų departamento 2014 m. duomenimis ilgalaikę savanorystę vykdė tik 20 jaunuolių. Remiantis apklausos rezultatais, manančių, jog savanorystės situacija Anykščių m. per pastaruosius 5 m. pagerėjo – 31 proc., pablogėjo 18 proc., apie situaciją nežinančių – 51 proc. Savanoriavimo nauda neabejotina: ugdo asmens pilietinį sąmoningumą, iniciatyvumą ir jautrumą socialinėms/humanitarinėms problemoms, savanoriavimo patirties turinčiam asmeniui yra daugiau šansų gauti darbą.
5. NVO sektoriaus stiprinimas ir plėtra skatinant įvairių paslaugų teikimą	NVO 2014 m. teikė 5 soc. paslaugų srities paraiškas ir 43 jaunimo srities paraiškas. Lėšų poreikis tenkintam atitinkamai 50 proc. (soc. paslaugos) ir 23 proc. (jaunimui). Remiantis apklausos rezultatais, manančių jog Bendruomenių ir kitų nevyriausybinė organizacijų mieste veikla Anykščių m. per pastaruosius 5 m. pagerėjo – 50 proc., pablogėjo 11 proc., apie NVO veiklą nežinančių – 39 proc.

Grėsmės	Grėsmę pagrindžianti informacija, prielaidos
1. Gyventojų skaičiaus (ir aukštos kvalifikacijos darbuotojų) mažėjimas ir senėjimas.	Gyventojų skaičius Anykščių mieste mažėja – 2013 m. pr. buvo 10.196 gyventojų, o 2015 m. pr. – 9.800 gyventojų, t.y. 3,88 proc. sumažėjimas. Lyginant su kitais Utenos apskrities miestais, pvz., Utena ir Molėtais, gyventojų skaičiaus mažėjimas juose yra kiek žemesnis atitinkamai – 3,48 proc. (2013 m. pr. – 28.015, 2015 m. pr. – 27.041) ir 3,44 proc. (2013 m. pr. 6.302, 2015 m. pr. – 6.085) ir tai viršija šalies rodiklį atitinkamu laikotarpiu – 1,7 proc. (2013 m. pr. – 3.003.641, 2015 m. pr. – 2.943.472). Demografinės senatvės koeficientas Anykščių rajone, 2013-2015 m. pradžiai

Grėsmės	Grėsmę pagrindžianti informacija, prielaidos
	(219; 232) rodo, kad gyventojų skaičius nuolat ir sparčiai mažės ir teigiama natūrali gyventojų kaita jose iš esmės neįmanoma. Šis rodiklis yra beveik dvigubai didesnis už Lietuvos, kuris yra tik 129.
2. Politinė įtampa varžanti turistų iš Rytų srautą.	Per 2014 m. I-III ketv. Utenos regione apsilankė ir nakvojo 1318 turistai (LR Statistikos departamento duomenys), 2015 m. per I-III ketv. apsilankė ir nakvojo 1003 turistai, t.y. 24 proc. mažiau.

III. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI BEI INTEGRUOTO IR NOVATORIŠKO STRATEGIJOS POBŪDŽIO APIBŪDINIMAS

Šiame skyriuje nurodomi VPS tikslai ir uždaviniai, įgyvendinimo rodikliai, pateikiamas integruoto ir novatoriško strategijos pobūdžio apibūdinimas, analizuojama, kaip strategija prisideda prie Integruotų teritorijų vystymo programos ir kitų strateginių dokumentų tikslų ir uždavinių.

Atsižvelgiant į Anykščių miesto situacijos statistinės analizės ir gyventojų poreikių tyrimo rezultatus taip pat statistinės poreikių ir galimybių analizės metu nustatytas silpnybes, stiprybes, galimybes bei grėsmes nustatomi tokie VVG teritorijos plėtros poreikiai (prioriteto tvarka):

- ✓ Gyventojų ekonominio aktyvumo skatinimas ir įsidarbinimo galimybių gerinimas (I).
- ✓ Socialinės atskirties Anykščių mieste mažinimas skatinant socialinių paslaugų plėtrą ir gyventojų bendruomeniškumą (II).

VVG teritorijos plėtros poreikių įgyvendinimui iškelti du pagrindiniai VPS tikslai:

1. Tikslas: Paskatinti gyventojų ekonominį aktyvumą ir pagerinti įsidarbinimo galimybes Anykščių mieste.

Tikslas skirtas šių nustatytų silpnybių sprendimui: aukštas nedarbo lygis ir didėjantis ilgalaikių bedarbių procentas, mažas besikuriančio smulkaus ir vidutinio verslo skaičius, poreikius atitinkančio profesinis mokymo ir neformalaus švietimo trūkumas, ir šių nustatytų grėsmių sumažinimui: gyventojų skaičiaus mažėjimas ir senėjimas, turistų srautų iš Rytų mažėjimas, bei nustatytų stiprybių panaudojimui: augantis savarankiškai dirbančių asmenų skaičius, patrauklios lankytinos vietos ir objektai, pritraukiantys didėjančius turistų srautus. Išvardintų silpnybių sprendimui ir stiprybių panaudojimui išnaudojamos šios nustatytos galimybės: jaunimo pritraukimas dirbti ir gyventi įgyvendinant įvairias užimtumo priemones (senstančios visuomenės, gyventojų skaičiaus mažėjimo problemai), verslumo ir verslo, įskaitant socialinį ir bendruomeninį verslą ir amatus plėtra dėl 2014-2020 m. struktūrinių fondų finansavimo (spręsti verslo kūrimo trūkumo problemą kartu sprendžiant nedarbo problemą), naujų paslaugų srities verslų steigimas ir plėtra dėl augančio turistų skaičiaus (patrauklių lankytinų vietų ir objektų panaudojimui), savanorystės kaip darbo įgūdžių įgijimo ir socialinę atskirtį mažinančios priemonės plėtojimas (nedarbo problemai spręsti). Svarstyti alternatyvūs tikslai ir tikslo pasirinkimo priežastys pateikiami VPS priede Nr.2.

Tikslo pasiekimo išmatavimui nustatomi rodikliai:

<i>Kodas</i>	<i>Efeko rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai</i>	<i>Pradinė reikšmė (2015 m.)</i>	<i>Siekiamą reikšmė (2022 m.)</i>
1-E-1	Darbuotojų skaičius veikiančiose įmonėse Anykščių r. sav. ²⁸	3250	3350
1-E-2	Nedarbo lygis lyginant su Lietuvos vidurkiu, proc.	140	110

²⁸ Rodiklis atitinka Utenos regiono integruotų teritorijų vystymo programos efekto rodiklį. Šaltinis: Statistikos departamentas

Kodas	Rezultato rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai	Pradinė reikšmė (2015 m.)	Siekiamą reikšmė (2022 m.)
1-R-1	Naujų įmonių steigimosi sparta (per trejus metus mieste registruotų įmonių skaičius, tenkantis 1000 gyv.)	3,7	5,5
1-R-2	Savarankiškai dirbantys asmenys, skaičius (suma pagal verslo liudijimą ir ind. veiklą)	849	1000
1-R-3	BIVP projektų veiklų dalyviai, kurių padėtis darbo rinkoje pagerėjo, praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose, proc.	15 ²⁹	20

1 tikslui įgyvendinti priskiriami šie uždaviniai:

1.1. Uždavinys: Skatinti smulkaus, bendruomeninio ir socialinio verslo kūrimą ir plėtrą Anykščių mieste

Šiuo uždaviniu sprendžiama problema (silpnybė): „mažas besikuriančio smulkaus ir vidutinio verslo įmonių skaičius“, uždavinys prisideda prie „aukšto nedarbo lygio ir didėjančio ilgalaikių bedarbių procento“ problemos (silpnybės) sprendimo. Silpnybei spręsti pasinaudojama šiomis stiprybėmis: „augantis savarankiškai dirbančių asmenų skaičius“, „patrauklios lankytinos vietos ir objektai, pritraukiantys didėjančius turistų srautus“, taip pat pasinaudojama galimybėmis: „verslumo ir verslo, įskaitant socialinį ir bendruomeninį verslą ir amatus plėtra dėl 2014-2020 m. struktūrinių fondų finansavimo“, „naujų paslaugų srities verslų steigimas ir plėtra dėl augančio turistų skaičiaus“. Uždavinio įgyvendinimas prisidės prie šių grėsmių mažinimo: „gyventojų skaičiaus (ir aukštos kvalifikacijos darbuotojų) mažėjimas ir senėjimas“, „politinė įtampa varžanti turistų iš Rytų srautą“. Svarstyti alternatyvūs uždaviniai ir uždavinio pasirinkimo priežastys pateikiami VPS priede Nr. 2.

Produktų rodikliai:

Kodas	Produkto rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai	Pradinė reikšmė (2015 m.)	Siekiamą reikšmė (2022 m.)
1.1-P-1	Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO, skaičius	0	20
1.1-P-2	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes), skaičius	0	30
1.1-P-3	Pradėtų naujų verslų, skaičius	0	13
1.1-P-4	Sustiprinta pradedančių verslų, skaičius ³⁰	0	10

²⁹ 2013 m. rodiklis remiantis Veiksmų programa

³⁰ Skaičiuojami projektų veiklose dalyvavę ir naudą gavę veiklą pradedantys (įskaitant savarankišką darbą pradedančius asmenis) verslo subjektai (pvz. gavę verslo vystymui reikalingas konsultacijas, projekto rėmuose dalyvavę parodose). Pradedantis verslas: - vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijos gyventojai - verslininkai, kurie yra pradėję vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje vykdyti ūkinę komercinę veiklą ne anksčiau kaip prieš 1 metus iki pradėjimo dalyvauti projekto veiklose. Pagal verslo liudijimą, kuris galioja vienerius metus ar trumpiau, dirbantis asmuo priskiriamas šiai tikslinei grupei, jei jam verslo liudijimas atitinkamai veiklai yra išduotas pirmą kartą arba yra praėję ne mažiau kaip 3 metai nuo anksčiau jam šiai veiklai išduoto verslo liudijimo galiojimo pabaigos; - ne anksčiau kaip prieš 1 metus iki projekto pasiūlymo pateikimo vietos veiklos grupei dienos (tuo atveju, kai atstovaujama įmonė yra pareiškėju ar partneriu) arba iki pradėjimo dalyvauti projekto veiklose (tuo atveju, kai atstovaujama įmonė nėra pareiškėju ar partneriu) Juridinių asmenų registre įregistruotų ir ūkinę komercinę veiklą vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje vykdančių įmonių darbuotojai ir valdymo organų atstovai.

1.1-P-5	Bendradarbiavimo tinklas tarp Anykščių miesto ir Anykščių rajono VVG teritorijoje veikiančių verslo subjektų siekiant organizuoti mikroverslo logistines sistemas, skaičius	0	1
---------	---	---	---

1.2. Uždavinys: Suteikti Anykščių miesto gyventojų įsidarbinimui reikalingus įgūdžius ir informaciją

Šiuo uždaviniu sprendžiama problema (silpnybė): „poreikius atitinkančio profesinis mokymo ir neformalaus švietimo trūkumas susijusi su nedarbu ir didėjančių ilgalaikių bedarbių skaičiaus“, uždavinys prisideda prie „aukšto nedarbo lygio ir didėjančio ilgalaikių bedarbių procento“ problemos (silpnybės) sprendimo. Silpnybei spręsti pasinaudojama šiomis stiprybėmis: „aktyvios, patirtį rengiant ir įgyvendinant projektus turinčios NVO“ taip pat pasinaudojama galimybėmis: „savanorystės kaip darbo įgūdžių įgijimo ir socialinę atskirtį mažinančios priemonės plėtojimas“. Uždavinio įgyvendinimas prisidės prie šių grėsmių mažinimo: „gyventojų skaičiaus (ir aukštos kvalifikacijos darbuotojų) mažėjimas ir senėjimas“. Svarstyti alternatyvūs uždaviniai ir uždavinio pasirinkimo priežastys pateikiami VPS priede Nr. 2.

Kodas	Produkto rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai	Pradinė reikšmė (2015 m.)	Siekiama reikšmė (2022 m.)
1.2-P-1	Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO, skaičius	0	4
1.2-P-2	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes)	0	116
1.2-P-3	Asmenys atlikę darbo įgūdžiams įgyti skirtą praktiką ar savanorystę, skaičius	0	65
1.2-P-4	Perkvalifikuoti ar profesinius įgūdžius patobulinę asmenys, skaičius ³¹	0	51

2. Tikslas: Prisidėti prie socialinės atskirties Anykščių mieste mažinimo skatinant socialinių paslaugų plėtrą ir gyventojų bendruomeniškumą

Tikslas skirtas šių nustatytų stiprybių panaudojimui/plėtojimui: „socialinę atskirtį patiriančių asmenų mažėjimas ir išplėtotą socialinių paslaugų sfera“, „aktyvios, patirtį rengiant ir įgyvendinant projektus turinčios NVO“, ir nustatytų silpnybių sprendimui: „aukštas nedarbo lygis ir didėjantis ilgalaikių bedarbių procentas“, „nepakankamas gyventojų informavimas apie mieste teikiamas socialines ir kt. paslaugas“, bei nustatytų grėsmių sumažinimui: „gyventojų skaičiaus mažėjimas ir senėjimas“. Išvardintų silpnybių sprendimui, grėsmių sumažinimui ir stiprybių panaudojimui išnaudojamos šios nustatytos galimybės: „jaunimo pritraukimas dirbti ir gyventi įgyvendinant įvairias užimtumo priemones“ (senstančios visuomenės, gyventojų skaičiaus mažėjimo problemai), „savanorystės kaip darbo įgūdžių įgijimo ir socialinę atskirtį mažinančios priemonės plėtojimas“ (soc. atskirties tolesniam mažinimui), „NVO sektoriaus stiprinimas ir plėtra skatinant įvairių paslaugų teikimą“. Svarstyti alternatyvūs tikslai ir tikslo pasirinkimo priežastys pateikiami VPS priede Nr. 2.

³¹ Skaičiuojami asmenys dalyvavę projektų veiklose skirtose naujų profesinių ir kitų reikalingų įgūdžių suteikimui (neformalus švietimas (įskaitant neformalųjį profesinį mokymą)).

Tikslo pasiekimo išmatavimui nustatomi rodikliai:

<i>Kodas</i>	<i>Efekto rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai</i>	<i>Pradinė reikšmė (2015 m.)</i>	<i>Siekiami reikšmė (2022 m.)</i>
2-E-1	Socialinės atskirties ir skurdo situacijos pokyčio per pastaruosius 5 metus neigiamas vertinimas, proc. ³²	53	30

<i>Kodas</i>	<i>Rezultato rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai</i>	<i>Pradinė reikšmė (2015 m.)</i>	<i>Siekiami reikšmė (2022 m.)</i>
2-R-1	Socialinių partnerių organizacijose ar NVO savanoriaujančių dalyvių (vietos bendruomenės nariai) dalis praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose, proc.	7 ³³	10
2-R-2	Teikiamos socialinės ar kitos paslaugos soc. atskirties mažinimui, skaičius ³⁴	15	23

2 tikslui įgyvendinti priskiriami šie uždaviniai:

2.1. Uždavinys: Užtikrinti socialinių paslaugų prieinamumą ir atitikimą gyventojų poreikiams Anykščių mieste

Uždavinys skirtas pasinaudoti šia stiprija: „socialinę atskirtį patiriančių asmenų mažėjimas ir išplėta socialinių paslaugų sfera“, uždavinys prisideda prie „nepakankamo gyventojų informavimas apie mieste teikiamas socialines ir kt. paslaugas“ problemos (silpnybės) sprendimo. Įgyvendinant uždavinį pasinaudojama galimybėmis: „jaunimo pritraukimas dirbti ir gyventi įgyvendinant įvairias užimtumo priemones“; „NVO sektoriaus stiprinimas ir plėtra skatinant įvairių paslaugų teikimą„. Uždavinio įgyvendinimas prisidės prie šios grėsmės mažinimo: „gyventojų skaičiaus (ir aukštos kvalifikacijos darbuotojų) mažėjimas ir senėjimas“. Svarstyti alternatyvūs uždaviniai ir uždavinio pasirinkimo priežastys pateikiami VPS priede Nr. 2.

Produktų rodikliai:

<i>Kodas</i>	<i>Produkto rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai</i>	<i>Pradinė reikšmė (2015 m.)</i>	<i>Siekiami reikšmė (2022 m.)</i>
2.1-P-1	Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO, skaičius	0	10
2.1-P-2	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes)	0	85
2.1-P-3	Teikiamos naujos socialinės ar kitos paslaugos socialinės atskirties mažinimui, skaičius	0	6

³² Rodiklis gautas vykdant Anykščių miesto vietos veiklos grupės teritorijos situacijos ir gyventojų poreikių nustatymo tyrimą. Respondentai klausimą „Socialinės atskirties ir skurdo pokyčio per pastaruosius 5 metus vertinimas“ vertina pažymėdami vieną iš penkių atsakymo variantų: 1) pablogėjo; 2) labiau pablogėjo nei pagerėjo; 3) nežinau/neturiu nuomonės; 4) labiau gerėjo nei blogėjo; 5) gerėjo.

³³ Naudojamas Veiksmų programoje pateikiamas 2013 m. rodiklis

³⁴ Rodiklis sudarytas remiantis Anykščių r. sav. administracijos socialinės apsaugos skyriaus pateikiama informacija

2.1-P-4	Teikiamos kitos paslaugos socialinės atskirties mažinimui	0	3
2.1-P-5	Integruota pabėgėlių, skaičius	0	5

Siekiant užtikrinti numatytų rodiklių pasiekimą numatytos pakankamos ir realios lėšos VPS įgyvendinimui, užtikrinamas rodiklių suderinamumas su suplanuotomis lėšomis. Lėšų poreikio Vietos plėtros strategijos veiksmų įgyvendinimui pagrindimas pateikiamas Anykščių miesto vietos plėtros strategijos 2016 – 2020 m. priede Nr. 3

Integruotas ir novatoriškas VPS pobūdis

Rengiant strategiją didelis dėmesys buvo ir įgyvendinant bus skiriamas VPS integravimui ir novatoriškumui.

Novatoriškumas. Tai yra pirmoji trijų sektorių suformuotos Anykščių miesto vietos veiklos grupės strategija, kuria siekiama didinti bendruomenių socialinę integraciją bei gerinti vietines įsidarbinimo galimybes Anykščių mieste, išnaudojant gyvenamosios vietovės bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius. Tuo pačiu tai yra pirmoji VPS, kuri kilo iš pačių anykštėnų ir kuri bus įgyvendinta Anykščiuose veikiančių juridinių viešojo ir privataus sektoriaus asmenų. Kitaip nei vietos valdžios rengiamų strateginius dokumentus, rengiant VPS buvo skirta laiko gilioms diskusijoms su atskiromis suinteresuotomis grupėmis, siekiant kiek įmanoma geriau išgryninti konkrečių grupių poreikius ir prioritetus, identifikuoti galimybes VVG teritorijoje pritaikyti ir įdiegti inovacijas. Vėliau išgrynintomis temomis buvo skatinamos diskusijos susitikimuose su vietos gyventojais, taip užtikrinant vieningos nuomonės ir suvokimo formavimą numatant VPS veiklos kryptis. Siekiant kuo platesnio interesų įtraukimo Anykščių gyventojų nuomonės buvo atsiklausta organizuojant apklausą internete. Tokių diskusijų ir konsultacijų rezultatas – strategijos tikslai ir uždaviniai, kuriais siekiama paskatinti gyventojų ekonominį aktyvumą ir pagerinti įsidarbinimo galimybes Anykščių mieste, taip pat toliau mažinti socialinę atskirtį Anykščių mieste skatinant socialinių paslaugų plėtrą ir gyventojų bendruomeniškumą (plačiau – veiksmų plano dalyje). Novatoriškumo principas pasireiškė ir tuo, jog sėkmingai tarpusavyje buvo suderinti skirtingi planavimo dokumentai, pvz. savivaldybės administracijos vykdomi infrastruktūros plėtros (pastatų rekonstrukcijos ir erdvių sutvarkymo) projektai per Utenos regiono integruotą teritorijų vystymo programą, turės strateginį tęstinumą ir bus sėkmingai panaudoti – sutvarkyti objektai bus įveikinti pačių anykštėnų (verslas, NVO). Novatoriškumas pasireiškia ir bendradarbiavimu su kitomis VVG. AMVVG planuoja bendradarbiauti su Anykščių rajono vietos veiklos grupe (toliau – ARVVG) bei Utenos miesto vietos veiklos grupe (toliau - UMVVG), su minėtomis VVG yra pasirašytos bendradarbiavimo sutartys. Strategijoje numatytas veiksmas skirtas smulkaus verslo plėtros ir įsitvirtinimo užtikrinimui: bendradarbiavimo tinklas tarp AMVVG ir ARVVG teritorijoje veikiančių verslo subjektų, toks tinklas apjungs ne tik sėkmingai veikiančias įmones tačiau ir NVO, bendruomenines organizacijas, smulkiuosius amatininkus, ūkininkus. Tinklo narių produkcija, prekės ir paslaugos bus prieinamos vienoje vietoje, vienoje parduotuvėje, svarstoma galimybė organizuoti netgi prekių pristatymą. Tokio tipo bendradarbiavimo tinklai yra sėkminga Vakarų Europos šalyse taikoma kuomet vietovėje veikiančios smulkūs verslai susijungia ir dirbdami po vienu prekės ženklu sugeba užsitikrinti stabilias pajamas, patenkinti klientų poreikius ir garsinti kraštą kokybiška produkcija ir (ar) paslaugomis. Su UMVVG pagal pasirašytą bendradarbiavimo sutartį planuojama:

- ✓ Dalintis teorine, praktine ir organizacine patirtimi, įgyvendinant miestų teritorijose Vietos veiklos grupių plėtros Strategijas.

- ✓ Rengti ir įgyvendinti bendrus projektus, kuriose dalyvautų pasirašiusiųjų šalių Vietos veiklos grupės partneriai ir/(ar) kitos su miestų plėtra susietos institucijos.
- ✓ Populiarinti bendradarbiavimą per savo viešąsias informavimo priemones.
- ✓ Organizuoti bendrus susitikimus, seminarus miestų Strategijų įgyvendinimo klausimais.

Novatoriškumo bus laikomasi ir įgyvendinant VPS. Organizuojant vietos projektų atrankas ir įgyvendinant kitus VPS etapus bus labiau pasitelktos informacinės komunikacinės priemonės, tokios kaip paskyros el. erdvėje, rengimo etape sėkmingai taikytos diskusijos/susitikimai su gyventojais, atsižvelgimas į jų poreikius. Šios priemonės bus aktyviai taikomos ir konsultuojant potencialius bei esamus projektų vykdytojus. Siekiant padidinti platesnės auditorijos pasiekiamumą (ypač jaunimo), užmegzti glaudesnius ryšius su rajono teritorijos gyventojais ir palengvinti informacijos prieinamumą bus pradėti naudoti populiarūs socialiniai tinklai informacijos apie vykdomas veiklas viešinimui bei gyventojų aktyvinimui. Vienas iš projektų atrankos kriterijų bus novatoriškumas – projektai, kuriuose numatomos naujos, Anykščiuose anksčiau neplėtotos veiklos ar metodai gaus daugiau vertinimo balų.

Integruotumas. Rengiant VPS buvo siekiama kuo aiškiau iširti atskirų sričių problematiką Anykščių mieste bei siekiama sprendimų suderinamumo tarpusavyje. Dėl šios priežasties vykusiose diskusijose ir susitikimuose buvo skatinamas aktyvus įvairių sričių ekspertų dalyvavimas. Pavyzdžiui, analizuojant socialines problemas buvo pasitelkti patirties šioje srityje turinčių organizacijų atstovai (pvz. diskusijose dalyvavo Socialinių paslaugų centro, „Raudonojo kryžiaus“, kitų NVO), kalbat apie verslo problemas Anykščių mieste, diskusijoje dalyvauti buvo pakviesti verslo atstovai. Siekiant integruoto požiūrio užtikrinimo rengiant VPS, diskusijos buvo organizuojamos aptariant atskiras sritis bei analizuojant problematikos ir siūlomų sprendimų įtaką kitoms sritims, to buvo siekiama į bendrą diskusiją pakviečiant skirtingų sričių patirties turinčių asmenis.

Atliktų poreikio tyrimo apklausų metu paaiškėjo, kad skirtingų suinteresuotųjų grupių atstovai (verslas, vietos valdžia, NVO, jaunimas, vietos gyventojai) panašiai mato esmines vietos problemas ir skiria panašius veiklos prioritetus. Todėl tikėtina, kad respondentų įvardyti tikslai ir pasirinkti VPS veiksmai, skirti paskatinti gyventojų ekonominį aktyvumą ir pagerinti įsidarbinimo galimybes Anykščių mieste, taip pat toliau mažinti socialinę atskirtį Anykščių mieste skatinant socialinių paslaugų plėtrą ir gyventojų bendruomeniškumą padės integruotai spręsti vietos problemas.

Numatytas kvietimų išdėstymas laike yra logiškas, tarpusavyje susieja skirtingas spręstinas problemas bei atskirus sektorius, yra pagrįstas finansiniais ištekliais. Taip pat verta pažymėti, kad kvietimų skelbimas planuojamas taip, kad būtų užtikrinamas VVG darbuotojų darbo krūvis ir jie galėtų skirti pakankamai dėmesio kiekvienam kvietimui ir konsultacijoms pareiškėjams teikti.

Integruotumo bus siekiama ir įgyvendinant VPS. Numatomi veiksmai atitinka ir papildo:

- Utenos regiono plėtros 2014-2020 m. plano,
- Utenos regiono integruotų teritorijų vystymo programos,
- Anykščių rajono savivaldybės strateginio 2012-2019 metų plėtros plano prioritetus ir/ar tikslus.

VPS prisideda prie Utenos regiono plėtros 2014-2020 m. plano (toliau – RPP) įgyvendinimo:

- t. y. VPS atitinka RPP 2 prioriteto „Integrali ekonomika“ 1. Tikslu „Turizmo infrastruktūros, kultūros ir gamtos paveldo plėtra“ 2. Uždavinį „Plėtoti turizmo išteklių ir paslaugų rinkodarą“, 3. Tikslu „Verslo ir investicijų skatinimas bei pramonės potencialo skatinimas“ 2.3.2. Uždavinį „Skatinti

bendruomeninį-socialinį verslą“ bei 2.3.2.1. Priemonę „konkursinė, VVG strategijų įgyvendinimas“, nes VPS numatytas 1.1. Uždavinys „Skatinti smulkaus, bendruomeninio ir socialinio verslo kūrimą ir plėtrą Anykščių mieste“, kurio veiksmai tiesiogiai prisidės prie turizmo paslaugų plėtros ir bendruomeninio-socialinio verslo plėtros, o įgyvendinta VPS tiesiogiai prisidės prie RPP 2.3.2.1. Priemonės „konkursinė, VVG strategijų įgyvendinimas“ įgyvendinimo;

- t. y. VPS atitinka RPP 3 prioriteto „Gyvenimo kokybės gerinimas“ 1. Tikslu „Mokymosi visą gyvenimą ir kūrybiškumo skatinimas“ 2. Uždavinį „Plėtoti neformalaus ugdymosi galimybes“, nes VPS 1. Tikslu „Paskatinti gyventojų ekonominį aktyvumą ir pagerinti įsidarbinimo galimybes Anykščių mieste“ numatytas 1.2. Uždavinys „Suteikti Anykščių miesto gyventojų įsidarbinimui reikalingus įgūdžius ir informaciją“ tiesiogiai prisidės prie neformalaus ugdymosi galimybių plėtros Anykščių mieste;
- t. y. VPS atitinka RPP 3 prioriteto „Gyvenimo kokybės gerinimas“ 2. Tikslu „Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas“ 3. Uždavinį „Plėtoti socialinių paslaugų infrastruktūrą ir socialinio būsto fondą bei didinti jų prieinamumą“, nes VPS 2. Tikslui „Prisidėti prie socialinės atskirties Anykščių mieste mažinimo skatinant socialinių paslaugų plėtrą ir gyventojų bendruomeniškumą“ pasiekti numatytas konkretus 2.1. Uždavinys: „Užtikrinti socialinių paslaugų prieinamumą ir atitikimą gyventojų poreikiams Anykščių mieste“ tiesiogiai prisidės prie socialinių paslaugų prieinamumo didinimo.

VPS prisideda prie Utenos regiono integruotų teritorijų vystymo programos (toliau – ITVP), įgyvendinimo:

- t. y. VPS 1. Tikslas „Paskatinti gyventojų ekonominį aktyvumą ir pagerinti įsidarbinimo galimybes Anykščių mieste“ bei 1.1. Uždavinys „Skatinti smulkaus, bendruomeninio ir socialinio verslo kūrimą ir plėtrą Anykščių mieste“ tiesiogiai siejasi su ITVP 1. Tikslu „Padidinti ekonominį aktyvumą Utenos regione“ bei 1.1. Uždaviniu „Pagerinti sąlygas smulkiajam, bendruomeniniam ir socialiniam verslui“. Nurodytais tikslais ir uždaviniais iš esmės siekiama to paties: išspręsti aukšto nedarbo problemą, nulemtą struktūrinių priežasčių (darbo paklausos sumažėjimo ir pasikeitusių poreikių neatitinkančios darbo jėgos kvalifikacijos) ir žemo verslumo lygio bei paskatinti inovatyviais modeliais veikiančių smulkių ir mikro-verslų atsiradimą ir plėtrą, kurie galėtų greičiau ir efektyviau prisitaikyti prie globalios ekonomikos pokyčių, o kartu būtų ir aktyviais vietos bendruomenės dalyviais;

- t. y. VPS 1.1.1. Veiksmas „Vietos valdžios, verslo ir bendruomenės bendradarbiavimo pagrindu veikiančio socialinio ir bendruomeninio verslo ir paslaugų klasterio sukūrimas Anykščiuose, išnaudojant sukurta viešąją infrastruktūrą“ tiesiogiai prisideda prie ITVP numatytos įgyvendinti 3.1. Priemonės „Vietos valdžios, verslo ir bendruomenės bendradarbiavimo pagrindu veikiančio socialinio ir bendruomeninio verslo ir paslaugų klasterio sukūrimas Anykščiuose ir Ignalinoje, išnaudojant sukurta viešąją infrastruktūrą (pvz. atlikus teritorijos ir pastatų Tiltu gatvėje ir kitų viešųjų erdvių ir pastatų konversiją). Remtinios paslaugos, padedančios tikslinių grupių asmenims (bedarbiams, ilgalaikiams bedarbiams, neaktyviems asmenims, nedirbančiam jaunimui, neįgaliesiems, asmenims virš 55 metų) įgyti naujų įgūdžių (taip pat pameistrystės būdu), organizuoti mikro-verslo logistines sistemas (žaliavų tiekimo, produkcijos realizavimo, rinkodaros), organizuoti informavimą ir mokymus asmenims ir įmonėms, skatinti savarankišką užimtumą).“ .

VPS sudaro galimybes didesne apimtimi įgyvendinti Anykščių rajono savivaldybės strateginiame 2012–2019 metų plėtros plane (toliau – SPP) numatytus tikslus ir uždavinius bei sudarys tinkamas prielaidas kompleksinių investicijų pritraukymui, siekiant pagerinti vietos įsidarbinimo galimybes ir bendruomenių socialinę integraciją:

- t. y. VPS 1.1. Uždavinys „Skatinti smulkaus, bendruomeninio ir socialinio verslo kūrimą ir plėtrą Anykščių mieste“ tiesiogiai prisideda prie SPP 2.1. Tikslų „Sukurti palankią aplinką investicijoms ir rajono verslo vystymuisi“ 2.1.1. Uždavinio „Skatinti investicijų augimą“ ir 2.1.2. Uždavinio „Skatinti verslo plėtrą“ įgyvendinimo;

- t. y. VPS 2. Tikslų „Prisidėti prie socialinės atskirties Anykščių mieste mažinimo skatinant socialinių paslaugų plėtrą ir gyventojų bendruomeniškumą“ 2.1. Uždavinys „Užtikrinti socialinių paslaugų prieinamumą ir atitikimą gyventojų poreikiams Anykščių mieste“ prisideda prie SPP 3.2. Tikslų „Plėtoti saugią socialinę aplinką rajono gyventojams“ 5.1.1. Uždavinio „Užtikrinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą“, 5.1.3. Uždavinio „Užtikrinti neįgaliųjų socialinę integraciją“ ir 5.1.4. Uždavinio „Inicijuoti socialinių paslaugų plėtrą“ įgyvendinimo;

- t. y. VPS 1. Tikslų „Paskatinti gyventojų ekonominę aktyvumą ir pagerinti įsidarbinimo galimybes Anykščių mieste numatytas“ 1.2. Uždavinys „Suteikti Anykščių miesto gyventojų įsidarbinimui reikalingus įgūdžius ir informaciją“ prisideda prie SPP 3.3. Tikslų „Vystyti šiuolaikišką, modernią švietimo sistemą, užtikrinant ugdymo kokybę ir užimtumą“ 6.1.1. Uždavinio „Vystyti švietimo ir sporto infrastruktūrą, užtikrinant ugdymo kokybę ir jaunimo užimtumą“ ir 6.1.2. Uždavinio „Plėsti švietimo paslaugų spektrą“ įgyvendinimo.

IV. GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO, RENGIANT VIETOS PLĖTROS STRATEGIJĄ, APIBŪDINIMAS

Šiame skyriuje aprašomi AMVVG atlikti VPS projekto viešieji pristatymai ir konsultacijos dėl vietos plėtros strategijos tikslų, uždavinių ir veiksmų su gyvenamosios vietovės bendruomene, nevyriausybinėmis organizacijomis, įmonėmis, kitomis institucijomis, įstaigomis ir organizacijomis ir pagrindiniai konsultavimosi rezultatai.

AMVVG, rengdama VPS, siekdama įtraukti kuo didesnę Anykščių bendruomenės, nevyriausybinių organizacijų, įmonių, kitų institucijų ratą, pasirinko efektyvius informavimo ir konsultavimo būdus ir sudarė jiems galimybes įtraukti į VPS rengimo procesą bei dalyvauti sprendimų priėmimo procesuose. Rengiant Anykščių miesto plėtros strategiją buvo organizuota ir atlikta (įgyvendinta):

- ✓ mokymai apie pradedamą kurti Anykščių miesto vietos plėtros strategiją;
- ✓ Anykščių miesto situacijos ir gyventojų poreikių tyrimas;
- ✓ Vietos plėtros strategijos projekto viešieji pristatymai ir konsultacijos;
- ✓ Informacijos sklaida internetinėse svetainėse, miesto skelbimų lentose.

2015 m. spalio 28 d. įvyko 1 dienos mokymai apie pradedamą kurti Anykščių miesto vietos plėtros strategiją. Informacija apie organizuojamus mokymus buvo paskelbta Anykščių rajono savivaldybės interneto svetainėje (nuoroda internete: <http://www.anyksciai.lt/lt/veikla/veiklos-srytys/nvo/httpwww.anyksciai.ltltnau-pmre.html>). Šiuose mokymuose dalyvavo AMVVG valdybos nariai, nevyriausybinių organizacijų atstovai ir kiti suinteresuoti asmenys. Mokymų tikslas – supažindinti su VPS numatomomis remti veiklomis, tikslinėmis grupėmis, atrankos procedūra, finansavimo galimybėmis, taip pat strateginio planavimo pagrindais bei kt.

2015 m. lapkričio 4 d. įvyko diskusija su Anykščiuose veikiančio verslo, NVO, vietos valdžios atstovais ir miesto gyventojais. Apie renginį buvo skelbiama laikraščio „Anykšta“ portale <http://www.anyksta.lt/naujienos/naujienos/40799-anykstenai-kvieciami-strateguoti>; Anykščių rajono savivaldybės interneto svetainėje http://www.anyksciai.lt/lt/naujienos_449/archive/p80/konsultacijos-del-anyksci-wbrq.html. Renginio tikslas – išgirsti vietos gyventojų nuomonę ir pasiūlymus kam turėtų būti skiriamas didžiausias dėmesys, kokias idėjas galima įgyvendinti, kokias didžiausias Anykščių miesto problemas gyventojai išskiria, supažindinti su VPS numatomomis finansavimo galimybėmis, galimomis tikslinėmis grupėmis. Gauti pasiūlymai ir išreikštos pastabos buvo panaudotos formuojant klausimyną Anykščių miesto situacijos ir gyventojų poreikių tyrimui. Apie vykusią diskusiją rašyta laikraščio „Anykšta“ portale (nuoroda internete <http://www.anyksta.lt/naujienos/naujienos/40941-anyksciams-reikes-ieskoti-pabegeli>)

Siekiant užtikrinti kuo platesnį visų gyventojų grupių įtraukimą į VPS rengimo procesus Anykščių miesto vietos veiklos grupė atliko Anykščių miesto situacijos ir gyventojų poreikių tyrimą. Tyrimu siekta išsiaiškinti gyventojų pasitenkinimą esama miesto situacija bei lūkesčius situacijos gerinimui. Tyrimui atlikti pasirinktas anketinės apklausos metodas. Gyventojų apklausa vykdyta internete (nuoroda internete: <http://goo.gl/forms/PXEQjS8GQQ>) 2015 m. lapkričio 5 – gruodžio 15 dienomis. Informacija apie vykdomą apklausą buvo paskelbta septyniuose miesto skelbimų lentose, Savivaldybės administracinio pastato (J. Biliūno g. 23, Anykščiai) informacinėje lentoje, Anykščių rajono savivaldybės interneto svetainėje (nuoroda internete http://www.anyksciai.lt/lt/naujienos_449/kvietimas-i-konsultacijas-d2ss.html), Interneto svetainėje www.nykstenai.lt (nuoroda internete

<https://nykstenai.wordpress.com/2015/11/14/kvietimas-i-konsultacijas-del-rengiamos-anyksciu-miesto-vietos-pletros-strategijos/>).

Kvietimai dalyvauti apklausoje taip pat buvo platinami siunčiant elektroniniu paštu ir informuojant telefonu vietos bendruomenės, nevyriausybinę organizacijų, verslo ir kitus atstovus. Atspausdintas klausimyno variantas buvo platinamas organizacijų veikiančių VVG teritorijoje susirinkimų metu, taip pat Anykščių raj. Savivaldybės patalpose vykdant susitikimus su VVG teritorijoje veikiančiais valdžios, verslo ir nevyriausybinių sektoriaus atstovais. Anketinės apklausos metodas pasirinktas naudoti dėl to, kad anketinė apklausa užtikrina respondentų anonimiškumą, kas sustiprina pateiktų atsakymų patikimumą, taip pat sudaromos galimybės apsiklausti didesnę skaičių respondentų. Tyrimui atlikti buvo naudojamas aprašomosios statistinės duomenų analizės metodas. Apklausoje dalyvavo 283 respondentai. Tyrimo ataskaita pateikiama 5 priede. Anketinė apklausa atskleidė pagrindines Anykščių miesto problemas, išskyrė Anykščių miesto privalumus, buvo įvertintos sritys, kurioms plėtoti turėtų būti teikiamas didžiausias dėmesys. Aktualiausios problemos Anykščių mieste (remiantis gyventojų apklausos rezultatais):

- ✓ darbo vietų jaunimui (iki 30 m.) kūrimas;
- ✓ darbo vietų vietos gyventojams kūrimas;
- ✓ smulkaus ir vidutinio verslo kūrimasis;
- ✓ pramogos mieste (klubai, diskotekos ir kt.);
- ✓ viešasis maitinimas (kavinės, barai ir t.t.).

Didžiausi Anykščių miesto privalumai (remiantis gyventojų apklausos rezultatais):

- ✓ turizmo plėtra (srautai, paslaugos ir kt.);
- ✓ gamta;
- ✓ miesto estetiškas vaizdas;
- ✓ kultūrinis gyvenimas;
- ✓ varžybų, sveikatingumo renginių ir švenčių pakankamumas ir įvairovė mieste.

Sritys, kurioms plėtoti, Anykščių miesto gyventojų nuomone, turi būti telkiamas didžiausias dėmesys (prioritetine tvarka):

1. Smulkaus ir vidutinio verslo kūrimui ir plėtrai.
2. Anykščių gyventojų, ypač jaunimo ir moterų, verslumo ugdymui.
3. Turizmo paslaugų plėtrai.
4. Mokymosi ir profesinio mokymo skatinimui, kvalifikacijos kėlimui ir praktikai.
5. Paslaugų (švietimo, kultūros, sporto ir sveikatingumo ir pan.) gyventojams plėtrai.
6. Paslaugų socialiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms (bedarbiams, vaikams, vyresnio amžiaus žmonėms, neįgaliesiems ir kt.) plėtrai.
7. Smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui.
8. Savanorystę skatinančių iniciatyvų vystymui.

Apie Anykščių miesto vietos veiklos grupės rengiamos VPS tikslus 2015 m. lapkričio 6 d. gyventojai informuoti interneto portale „Regionų naujienos“ (nuoroda internete <http://www.regionunaujienos.lt/anyksciu-miestas-isisavins-es-parama/>).

2015 m. lapkričio 30 d. vyko Anykščių miesto vietos plėtros strategijos tikslų, uždavinių, veiksmų plano projekto pristatymas nevyriausybinių organizacijų, verslo įmonių, biudžetinių įstaigų atstovams, AMVVG valdybos nariams ir kitiems suinteresuotiems asmenims (nuoroda į renginius internete http://www.anyksciai.lt/lt/naujienos_449/archive/p60/kvietimas-i-konsultacijas-d2ss.html).

Šios konsultacijos buvo organizuojamos siekiant aiškiai ir suprantamai pristatyti VPS projektą bei sudaryti suinteresuotiems asmenimis galimybę pareikšti pastabas ir pateikti pasiūlymus dėl rengiamos VPS – konkrečių prioritetų, tikslų, uždavinių, veiksmų, finansavimo ir kt. Suinteresuotų asmenų įtraukimas leido surinkti išsamesnę informaciją apie VPS lūkesčius. Renginių metu išsakyti pastebėjimai dėl VPS buvo fiksuojami ir į juos buvo atsižvelgiama. Pagrindiniai konsultavimosi rezultatai (gauti pasiūlymai ir jų įvertinimas): pagrindinį dėmesį skirti smulkaus ir vidutinio, bendruomeninio, socialinio verslo skatinimui, įsidarbinimo galimybių didinimui, t. y. aktualiausioms problemoms atsižvelgiant tiek į statistikos analizę tiek į anketinės apklausos rezultatus. Esant sparčiam populiacijos senėjimui vis aktualesnės taps socialinės paslaugos, ypač globa, todėl būtina numatyti priemones, kurios užtikrintų ir tolesnį aukštą socialinių paslaugų Anykščiuose lygį, numatyti galimybes finansuoti bendruomenių ir kitų NVO socialinių paslaugų iniciatyvas, taip užtikrinant perėjimo nuo institucinės prie bendruomeninės globos principo realų įgyvendinimą. Gauti pasiūlymai buvo įvertinti, ir, atsižvelgus į analogiškus statistinės analizės bei anketinės apklausos rezultatus, buvo priimti ir į juos atsižvelgta.

2015 m. gruodžio 18 d. vykusiame AMVVG valdybos posėdyje pristatytas Anykščių miesto vietos plėtros strategijos veiksmų ir finansinio plano projektas, kuriam pritarta.

2016 m. sausio 28 d. strategijos projektas buvo pristatytas Anykščių rajono tarybai ir Anykščių miesto visuomenei (nuoroda internete http://www.anyksciai.lt/lt/naujienos_449/kvieciame-i-anyksciu-mies-wy1c.html; http://www.anyksciai.lt/lt/naujienos_449/anyksciu-miesto-20162020--hmaj.html).

Strategijos rengimo metu vykdytų konsultacinių renginių su visuomene, verslo sektoriaus ir viešojo sektoriaus atstovais protokolai, dalyvių sąrašai, viešinimo renginių foto fiksacija, straipsnių kopijos pateikiama 4 priede.

V. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO VEIKSMŲ PLANAS

1. Tikslas: PASKATINTI GYVENTOJŲ EKONOMINIŲ AKTYVUMĄ IR PAGERINTI ĮSIDARBINIMO GALIMYBES ANYKŠČIŲ MIESTE

1.1. Uždavinys: Skatinti smulkaus, bendruomeninio ir socialinio verslo kūrimą ir plėtrą Anykščių mieste

1.1.1. veiksmas. Vietos valdžios, verslo ir bendruomenės bendradarbiavimo pagrindu veikiančio socialinio ir bendruomeninio verslo ir paslaugų klasterio sukūrimas Anykščiuose, išnaudojant sukurtą viešąją infrastruktūrą.

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdymo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ³⁵ ir finansavimo šaltiniai					
			Valstybės biudžeto lėšos (EUR)	Savivaldybės biudžeto lėšos (EUR)	Kitos viešosios lėšos (EUR)	Privačios lėšos (EUR)	ES lėšos (EUR)	Iš viso veiksmui įgyvendinti (EUR)
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	7922	6000		13375	97703	125000

Veiksmo turinys: veiksmas numato remti projektus orientuotus į smulkaus ir vidutinio bei socialinio verslo plėtrą Anykščių mieste per priemonių suteikimą. Veiksmas tiesiogiai prisideda prie Utenos regiono integruotų teritorijų vystymo programos, kurioje numatomos lėšos viešosios infrastruktūros sutvarkymui ir konversijai (pvz. teritorijos ir pastatų Tiltlo gatvėje ir kitų viešųjų erdvių ir pastatų konversiją), pagal veiksmą įgyvendinami projektai turėtų įveiklinti tvarkomą infrastruktūrą. Gali būti finansuojamos priemonių, kurios reikalingos verslui (įskaitant savarankišką darbą) pradėti, įsigijimas (įskaitant atvejus, kai verslui (įskaitant savarankišką veiklą) pradėti skirtinas priemonės įsigyja tarpininkas, siekdamas šias priemones verslą (įskaitant savarankišką veiklą) pradedančiam subjektui perduoti laikinai valdyti), jei įsigytos priemonės naudojamos verslą pradedančios įmonės ar savarankišką darbą pradedančio asmens vykdomoje veikloje, neperduodant jų naudoti (nuomos, panaudos ar kt. pagrindais) tretiesiems asmenims.

Tikslinė grupė:

1. darbingi bedarbiai ir neaktyvūs gyventojai (išskyrus teritorinėse darbo biržoje bedarbiais registruotus asmenis, dalyvaujančius profesinio mokymo ir darbo įgūdžių įgijimo, ugdymo darbo vietoje veiklose);
2. kiti darbingi gyventojai, kurių namų ūkio pajamos neviršija namų ūkio skurdo rizikos ribos;
3. vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijos gyventojai - verslininkai, kurie yra pradėję vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje vykdyti ūkinę komercinę veiklą ne anksčiau kaip prieš 1 metus iki pradėjimo dalyvauti projekto veiklose. Pagal verslo liudijimą, kuris galioja vienerius metus ar

³⁵ Lėšų poreikio Vietos plėtros strategijos veiksmų įgyvendinimui pagrindimas pateikiamas Anykščių miesto vietos plėtros strategijos 2016 – 2020 m. priede Nr. 3

trumpiau, dirbantis asmuo priskiriamas šiai tikslinei grupei, jei jam verslo liudijimas atitinkamai veiklai yra išduotas pirmą kartą arba yra praėję ne mažiau kaip 3 metai nuo anksčiau jam šiai veiklai išduoto verslo liudijimo galiojimo pabaigos;

4. ne anksčiau kaip prieš 1 metus iki projekcinio pasiūlymo pateikimo vietos veiklos grupei dienos (tuo atveju, kai atstovaujama įmonė yra pareiškėju ar partneriu) arba iki pradėjimo dalyvauti projekto veiklose (tuo atveju, kai atstovaujama įmonė nėra pareiškėju ar partneriu) Juridinių asmenų registre įregistruotų ir ūkinę komercinę veiklą vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje vykdančių įmonių darbuotojai ir valdymo organų atstovai.

1.1.2. veiksmas. Anykščių miesto gyventojų verslumui didinti (t. y., verslo kūrimui ir pradedamo verslo plėtojimui reikalingiems gebėjimams stiprinti) skirtų iniciatyvų įgyvendinimas, siekiant pagerinti darbingų vietos veiklos grupės teritorijos gyventojų padėtį darbo rinkoje

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdymo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
			Valstybės biudžeto lėšos (EUR)	Savivaldybės biudžeto lėšos (EUR)	Kitos viešosios lėšos (EUR)	Privačios lėšos (EUR)	ES lėšos (EUR)	Iš viso veiksmui įgyvendinti (EUR)
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	4753	3750		7875	58622	75000

Veiksmo turinys: veiksmas numato remti projektus orientuotus į smulkaus ir vidutinio bei socialinio verslo plėtrą Anykščių mieste per gyventojų verslumo skatinimą (žinių, įgūdžių ir motyvacijos suteikimas skatinti imtis verslo, mentorystė „verslas verslui“, konsultacijos verslo kūrimo klausimais, besikuriančio verslo (įskaitant savarankišką darbą pradedančius asmenis) konsultavimas, pagalba randant tiekėjus ir klientus, konsultavimas konkretaus verslo plėtros klausimais).

Tikslinė grupė:

1. darbingi bedarbiai ir neaktyvūs gyventojai (išskyrus teritorinėse darbo biržoje bedarbiais registruotus asmenis, dalyvaujančius profesinio mokymo ir darbo įgūdžių įgijimo, ugdymo darbo vietoje veiklose);
2. kiti darbingi gyventojai, kurių namų ūkio pajamos neviršija namų ūkio skurdo rizikos ribos.
3. vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijos gyventojai - verslininkai, kurie yra pradėję vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje vykdyti ūkinę komercinę veiklą ne anksčiau kaip prieš 1 metus iki pradėjimo dalyvauti projekto veiklose. Pagal verslo liudijimą, kuris galioja vienerius metus ar trumpiau, dirbantis asmuo priskiriamas šiai tikslinei grupei, jei jam verslo liudijimas atitinkamai veiklai yra išduotas pirmą kartą arba yra praėję ne mažiau kaip 3 metai nuo anksčiau jam šiai veiklai išduoto verslo liudijimo galiojimo pabaigos;
4. ne anksčiau kaip prieš 1 metus iki projekcinio pasiūlymo pateikimo vietos veiklos grupei dienos (tuo atveju, kai atstovaujama įmonė yra pareiškėju ar partneriu) arba iki pradėjimo dalyvauti projekto veiklose (tuo atveju, kai atstovaujama įmonė nėra pareiškėju ar partneriu) Juridinių asmenų registre įregistruotų ir ūkinę komercinę veiklą vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje vykdančių įmonių darbuotojai ir valdymo organų atstovai.

1.1.3. veiksmai. Bendradarbiavimo tinklo tarp Anykščių miesto ir Anykščių rajono VVG teritorijoje veikiančių verslo subjektų sukūrimas siekiant organizuoti mikroverslo logistines sistemas

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdymo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
			Valstybės biudžeto lėšos (EUR)	Savivaldybės biudžeto lėšos (EUR)	Kitos viešosios lėšos (EUR)	Privačios lėšos (EUR)	ES lėšos (EUR)	Iš viso veiksmui įgyvendinti(EUR)
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	1584	1250		2625	19541	25000

Veiksmo turinys: veiksmai numato remti projektus orientuotus į smulkaus ir vidutinio bei socialinio verslo plėtrą Anykščių mieste per tinklo tarp Anykščių miesto ir Anykščių rajono VVG teritorijoje veikiančių verslo subjektų sukūrimą. Veiksmu norima paskatinti aktyvesnę bendruomenių ir visų gyventojų teikiančių paslaugas, gaminančių ir parduodančių produktus ar prekes išitraukimą, sudaryti galimybę tokias paslaugas teikiantiems keistis gerą patirtimi, gauti mokymus, tobulinti ir plėsti savo paslaugas, jas reklamuoti žiniasklaidoje, renginiuose ir kt. priemonėmis, rinkai pasiūlyti bendrą prekės ženklą.

Tikslinė grupė:

1. vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijos gyventojai - verslininkai, kurie yra pradėję vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje vykdyti ūkinę komercinę veiklą ne anksčiau kaip prieš 1 metus iki pradėjimo dalyvauti projekto veiklose. Pagal verslo liudijimą, kuris galioja vienerius metus ar trumpiau, dirbantis asmuo priskiriamas šiai tikslinei grupei, jei jam verslo liudijimas atitinkamai veiklai yra išduotas pirmą kartą arba yra praėję ne mažiau kaip 3 metai nuo anksčiau jam šiai veiklai išduoto verslo liudijimo galiojimo pabaigos;
2. ne anksčiau kaip prieš 1 metus iki projekto pasiūlymo pateikimo vietos veiklos grupei dienos (tuo atveju, kai atstovaujama įmonė yra pareiškėju ar partneriu) arba iki pradėjimo dalyvauti projekto veiklose (tuo atveju, kai atstovaujama įmonė nėra pareiškėju ar partneriu) Juridinių asmenų registre įregistruotų ir ūkinę komercinę veiklą vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje vykdančių įmonių darbuotojai ir valdymo organų atstovai.

1.2. Uždavinys: Suteikti Anykščių miesto gyventojų įsidarbinimui reikalingus įgūdžius ir informaciją

1.2.1. veiksmas. Naujų profesinių įgūdžių įgijimas.

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdymo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
			Valstybės biudžeto lėšos (EUR)	Savivaldybės biudžeto lėšos (EUR)	Kitos viešosios lėšos (EUR)	Privačios lėšos (EUR)	ES lėšos (EUR)	Iš viso veiksmui įgyvendinti(EUR)
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	3169	2500		5250	39081	50000

Veiksmo turinys: veiksmas numato remti projektus orientuotus į Anykščių miesto gyventojų įsidarbinimo galimybių gerinimą per darbo rinkoje paklausių profesinių įgūdžių įgijimą. Planuojamos veiklos: naujų profesinių ir kitų reikalingų įgūdžių suteikimas (neformalus švietimas (įskaitant neformalųjį profesinį mokymą); savanoriška veikla (savanorystė); praktinių darbo įgūdžių įgijimas, ugdymas darbo vietoje).

Tikslinė grupė: darbingi bedarbiai ir neaktyvūs gyventojai (išskyrus teritorinėse darbo biržoje bedarbiais registruotus asmenis, dalyvaujančius profesinio mokymo ir darbo įgūdžių įgijimo, ugdymo darbo vietoje veiklose).

1.2.2. veiksmas. Neaktyvių asmenų įtraukimas į aktyvią profesinę, švietimo ar savanorišką veiklą.

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdymo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
			Valstybės biudžeto lėšos (EUR)	Savivaldybės biudžeto lėšos (EUR)	Kitos viešosios lėšos (EUR)	Privačios lėšos (EUR)	ES lėšos (EUR)	Iš viso veiksmui įgyvendinti(EUR)
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	1584	1250		2625	19541	25000

Veiksmo turinys: veiksmas numato remti projektus orientuotus į Anykščių miesto gyventojų įsidarbinimo galimybių gerinimą per neaktyvių asmenų įtraukimą į aktyvią profesinę, švietimo ar visuomeninę veiklą. Planuojamos veiklos: informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ar kita pagalba įdarbinant, įtraukiant į neformalųjį švietimą (įskaitant neformalųjį profesinį mokymą), praktikos atlikimą, visuomeninę ir (ar) kultūrinę veiklą (pvz., profesinis orientavimas, motyvavimas imtis aktyvios veiklos).

Tikslinė grupė: Neaktyvūs gyventojai.

2. Tikslas: PRISIDĖTI PRIE SOCIALINĖS ATSKIRTIES ANYKŠČIŲ MIESTE MAŽINIMO SKATINANT SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLĖTRĄ IR GYVENTOJŲ BENDRUOMENIŠKUMĄ

2.1. Uždavinys: Užtikrinti socialinių paslaugų prieinamumą ir atitikimą gyventojų poreikiams Anykščių mieste

2.1.1. veiksmas. Esamų socialinių paslaugų kokybės užtikrinimas ir naujų gyventojų poreikius atitinkančių paslaugų plėtra

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdymo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
			Valstybės biudžeto lėšos (EUR)	Savivaldybės biudžeto lėšos (EUR)	Kitos viešosios lėšos (EUR)	Privačios lėšos (EUR)	ES lėšos (EUR)	Iš viso veiksmui įgyvendinti (EUR)
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	6337	5000	-	10500	78163	100000

Veiksmo turinys: veiksmas numato remti projektus orientuotus į Anykščių miesto gyventojų poreikius atitinkančių socialinių paslaugų plėtrą. Socialinės paslaugos – paslaugos, kuriomis suteikiama pagalba asmeniui (šeimai), dėl amžiaus, neįgalumo, socialinių problemų iš dalies ar visiškai neturinčiam, neįgijusiam arba praradusiam gebėjimus ar galimybes savarankiškai rūpintis asmeniniu (šėimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime (šaltinis: Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas). Socialinės paslaugos apima bendrąsias socialines paslaugas ir specialiąsias socialinės priežiūros paslaugas. Bendrosios ir specialiosios socialinės priežiūros paslaugos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme ir Socialinių paslaugų kataloge, patvirtintame Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1-93 „Dėl socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“.

Taip pat numatoma remti projektus orientuotus į socialinės atskirties mažinimą teikiant kitas nei jau apibrėžtas socialines paslaugas (pvz. socialinės, švietėjiškos, sporto veiklos, savanorystė, kurios įtraukia soc. atskirtį patiriančius asmenis ir padeda integruotis į bendruomeninį gyvenimą).

Tikslinė grupė:

1. socialinę atskirtį patiriantys darbingi gyventojai;
2. darbingų gyventojų šeimos nariai, kurie dėl amžiaus, neįgalumo ar kitų priežasčių negali savarankiškai rūpintis asmeniniu gyvenimu ir savarankiškai dalyvauti visuomenės gyvenime.

2.1.2. veiksmas. Efektyvaus gyventojų informavimo apie Anykščių rajone teikiamas socialines ir kitas paslaugas užtikrinimas

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdymo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
			Valstybės biudžeto lėšos (EUR)	Savivaldybės biudžeto lėšos (EUR)	Kitos viešosios lėšos (EUR)	Privačios lėšos (EUR)	ES lėšos (EUR)	Iš viso veiksmui įgyvendinti (EUR)
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	1267	1000	-	2100	15633	20000

Veiksmo turinys: veiksmas numato remti projektus, kuriuose numatomos veiklos susijusios su informacijos apie įvairiose organizacijose prieinamas socialines ir kitas reikalingas paslaugas sklaida socialinę atskirtį patiriantiems gyventojams ir tarpininkavimu šias paslaugas gaunant.

Tikslinė grupė:

1. socialinę atskirtį patiriantys darbingi gyventojai;
2. darbingų gyventojų šeimos nariai, kurie dėl amžiaus, neįgalumo ar kitų priežasčių negali savarankiškai rūpintis asmeniniu gyvenimu ir savarankiškai dalyvauti visuomenės gyvenime.

2.1.3. veiksmas. Priemonių skirtų pabėgėlių integracijai įgyvendinimas.

Pradžia (metai)	Pabaiga (metai)	Vykdymo atrankos principas	Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai					
			Valstybės biudžeto lėšos (EUR)	Savivaldybės biudžeto lėšos (EUR)	Kitos viešosios lėšos (EUR)	Privačios lėšos (EUR)	ES lėšos (EUR)	Iš viso veiksmui įgyvendinti (EUR)
2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	6334	500,00	-	1050	7816	10000

Veiksmo turinys: Neatmetama galimybė, kad Anykščiuose įsikurs pabėgėliai iš karo kamuojamų zonų (pvz., Sirija, Irakas, Afganistanas ir kt.), kadangi Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – Vyriausybė) yra priėmusi nutarimą į Lietuvą per 2 metus (2016–2017 m.) perkelti 1.105 užsieniečius: 1.035 asmenys iš Italijos, Graikijos ir Vengrijos bei 70 asmenų iš trečiųjų šalių. Veiksmas numato remti projektus orientuotus į pabėgėlių integraciją.

Tikslinė grupė:

1. socialinę atskirtį patiriantys pabėgėliai.

Strategijos įgyvendinimo etapai:

Etapas	Turinys	Laikotarpis	Pastabos
1. Pasirengimas strategijos įgyvendinimui	Etapo metu bus vykdoma darbuotojų atranka, nuolatinių VVG patalpų paieška, viešieji pirkimai susiję su org. technikos bei mokymų organizavimo paslaugų įsigijimu. Įkūrus planuojamas priemonių finansavimo aprašų parengimas, atrankos kriterijų ir procedūrų nustatymas.	2016 m. II-III ketv.	Laikotarpis gali kisti priklausomai nuo VPS patvirtinimo.
2. Vietos projektų atranka ir įgyvendinimo administravimas	Etapo metu bus vykdomas vietos plėtros projektų rengėjų ir vykdytojų gebėjimų, reikalingų rengti vietos plėtros projektus ir (ar) administruoti jų įgyvendinimą, stiprinimas. Tuomet bus skelbiami kvietimai teikti vietos plėtros projektinius pasiūlymus. VVG darbuotojai ir parinkti ekspertai priims ir vertins gautus projektinius pasiūlymus, sudarys siūlomų finansuoti projektų sąrašus, atrinktų projektinių pasiūlymų pareiškėjus kvies teikti paraiškas, konsultuos projektų vykdytojus, vykdys projektų stebėseną ir kontrolę.	2017 m. I ketv. – 2022 m. II ketv.	Planuojama skelbti po 2 kvietimus teikti projektinius pasiūlymus kiekvienam veiksmui išskyrus 1.1.3. ir 2.1.3. Kvietimų skaičius gali kisti dėl finansavimo dydžio pasikeitimų, kvietimo metu negauto pakankamo kiekio projektinių pasiūlymų ir pan.
3. Strategijos įgyvendinimo administravimas	Etapo metu bus vykdomas strategijos įgyvendinimo administravimas, kurį sudaro: mokėjimo prašymų rengimas ir teikimas, metinių ir galutinės strategijos rengimas ir teikimas, vietos plėtros strategijos ir vietos plėtros projektų įgyvendinimas, vertinimas ir stebėseną, prireikus vietos plėtros strategijos keitimas/atnaujinimas ir kt. sritį reglamentuojančiuose teisės aktuose numatytos veiklos.	2017 m. I ketv. – 2022 m. IV ketv.	Planuojama etapo pabaiga 2022 m. IV ketv. Visgi, įgyvendintos strategijos ir įgyvendintų projektų poveikio vertinimas, rodiklių pasiekimas bus vertinamas ir 2023 m., tačiau ne ilgiau kaip iki II ketv. pabaigos.
4. Strategijos įgyvendinimo viešinimas	Etapo metu VVG viešins vietos plėtros strategijos įgyvendinimą ir skatins miesto VVG veiklos teritorijos gyventojus ir šioje teritorijoje veiklą vykdančius juridinius asmenis dalyvauti vietos plėtros strategijos įgyvendinime. VVG vietos plėtros strategijos įgyvendinimo metu viešins vietos plėtros strategijos įgyvendinimo eigą ir rezultatus interneto svetainėje ir (arba) vienos iš šalių partnerių (savivaldybės) interneto svetainėje, taip pat užtikrins nuolatinį joje pateikiamos informacijos atnaujinimą kaip tai numato Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklių 8 skirsnis.	2016 m. I ketv. – 2022 m. IV ketv.	Planuojama etapo pabaiga 2022 m. IV ketv. Visgi, strategijos įgyvendinimo eiga ir rezultatai bus skelbiami ir po etapo pabaigos.

VI. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO IR STEBĖSENOS TVARKA

Vietos plėtros strategijos koordinavimo ir stebėsenos atsakingi organai. Už veiksmų, skirtų vietos plėtros strategijai įgyvendinti, atranką, strategijos įgyvendinimo koordinavimą ir stebėseną atsakingi AMVVG organai ir jų funkcijos (žr. 18 lentelę).

18 lentelė. AMVVG organai ir jų funkcijos

Visuotinis narių susirinkimas (aukščiausias valdymo organas)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vietos plėtros strategijos ir jos pakeitimų tvirtinimas; ✓ metinių vietos plėtros strategijos ataskaitų tvirtinimas; ✓ galutinės vietos plėtros strategijos ataskaitos tvirtinimas.
Valdyba (kolegialus valdymo organas)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vietos plėtros projektinių pasiūlymų atrankos kriterijų, jų balų ir vietos plėtros projektinių pasiūlymų vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašo tvirtinimas; ✓ vietos plėtros projektų vertintojų sąrašo tvirtinimas; ✓ vietos plėtros projektinių pasiūlymų vertinimo ataskaitų tvirtinimas; ✓ siūlomų finansuoti ir rezervinio projektų sąrašo tvirtinimas (atsižvelgiant į vietos plėtros projektų vertintojų vertinimo ataskaitoje pateiktas vertinimo išvadas); ✓ stebėsenos ataskaitų svarstymas ir tvirtinimas; ✓ rizikų, susijusių su vietos plėtros įgyvendinimu, valdymas; ✓ kitos, su vietos plėtros strategijos įgyvendinimu, susijusios funkcijos.
Administracija (vadovas ir finansininkas)
<p>Vadovas</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ kvietimų teikti vietos plėtros projektinius pasiūlymus atrankai rengimas ir skelbimas; ✓ projektinių pasiūlymų registravimas, bylų formavimas ir archyvavimas; ✓ vietos projektų pareiškėjų konsultavimas; ✓ vietos projektų įgyvendinimo stebėseną ir stebėsenos ataskaitų rengimas bei teikimas Valdybai ir VRM; ✓ rizikų nustatymas, registravimas ir jos įtakos mažinimo priemonių įgyvendinimas. Savalaikis Valdybos informavimas apie sudėtingas problemas ir rizikas; ✓ komunikacija su projektinių pasiūlymų vertintojais, pareiškėjais, VRM ir kitais suinteresuotais asmenimis; ✓ reikalingų raštų rengimas; ✓ projektų patikros vykdymas, išvadų rengimas; ✓ atskirų užduočių, susijusių su strategijos įgyvendinimu, vykdymas; ✓ lėšų panaudojimo ir veiksmingumo vertinimas ir užtikrinimas; ✓ įvairių organizacijų ar asmenų prašymų, pareiškimų, skundų nagrinėjimas pagal leidžiamą kompetenciją; ✓ Vietos plėtros strategijos viešinimas; ✓ kitos, su vietos plėtros strategijos įgyvendinimu, susijusios funkcijos. <p>Finansininkas</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Vietos plėtros strategijos finansinės-buhalterinės apskaitos organizavimas, finansinių dokumentų rengimas, kaupimas, archyvavimas;

- ✓ finansinių operacijų teisėtumo užtikrinimas;
- ✓ vietos projektų įgyvendinimo stebėseną ir periodišką ataskaitų rengimą;
- ✓ projektų patikros vykdymas, išvadų rengimas;
- ✓ lėšų panaudojimo ir veiksmingumo vertinimas ir užtikrinimas;
- ✓ kitos, su vietos plėtros strategijos įgyvendinimu, susijusios funkcijos.

Šaltinis. sudaryta autorių

Igyvendinimo procedūra. Nustatant vietos plėtros projektų administracinės atitikties, naudos ir kokybės kriterijus, bus laikomasi Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklių 5 priede numatytų rekomendacinių kriterijų. Vienas jų – „vietos plėtros projektas nepažeidžia Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklių 4.5 papunkčio“, kuriame nurodoma, jog juridinis asmuo vadovaujasi šiais principais: horizontaliuoju partnerystės, horizontaliuoju vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimo, nediskriminacijos ir horizontaliuoju jaunimo principu.

AMVVG veikla yra paremta **partnerystės** principu, leidžiančiu mobilizuoti skirtingų sričių partnerių (bendruomeninės organizacijos ir (ar) kitos nevyriausybinės organizacijos, asocijuotos verslo struktūros ir (ar) įmonės ir savivaldybės taryba) žinias bei įgūdžius, todėl ir atrenkant veiksmų ir juos įgyvendinančių projektų vykdytojus, bus laikomasi šio principo.

Atrenkant veiksmų ir juos įgyvendinančių projektų vykdytojus bus užtikrinamas horizontalusis **vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimo, nediskriminacijos** principas.

Kviečiant teikti vietos projektų paraiškas, bus siekiama užtikrinti skirtingų grupių atstovų dalyvavimą projektuose ir jų poreikių atitikimą. Vietos projektų vykdytojams bus keliami reikalavimai projektų paraiškose pagrįsti projekto teigiamą įtaką vyrų ir moterų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimui. Atsižvelgiant į tai, kad AMVVG valdyba yra atsakinga už projektų atranką, ji yra sudaryta vadovaujantis nediskriminavimo ir lygiateisiškumo principu, tai skirtingų grupių poreikiai bus įvertinti ir jų nepažeidžiama atliekant projektų vertinimą ir vykdant atranką.

Viešinant vietos projektų rezultatus projektai, kurie ženkliai prisideda prie vyrų ir moterų lygių galimybių ir nediskriminavimo principo laikymosi, bus papildomai išskirti įvairių renginių ar viešinimo kampanijų metu.

Atrenkant veiksmų ir juos įgyvendinančių projektų vykdytojus bus taipogi laikomasi horizontaliojo **jaunimo** principo, t. y.: juridinio asmens nariais ir (arba) jo kolegialaus valdymo organo nariais yra abiejų lyčių asmenys ir nė vienos iš lyčių atstovų nėra daugiau kaip 60 procentų ir bent vienas kolegialaus valdymo organo narys yra jaunesnis negu 29 metų ir (arba) deleguotas jaunimo nevyriausybinės organizacijos, o šio organo sudarymo principai, juridinio asmens sprendimų priėmimo tvarka ir kitos šio juridinio asmens įstatų nuostatos užtikrina, kad juridiniam asmeniui vykdant savo veiklą bus užkirstas kelias bet kokiai diskriminacijai dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, negalios, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos ir bus atsižvelgta į jaunimo grupių situaciją bei poreikius, suteikiant įvairioms socialinėms grupėms vienodas galimybes dalyvauti rengiant ir įgyvendinti vietos plėtros strategiją; juridinio asmens įstatų nuostatos leidžia juridinio asmens veikloje aktyviai dalyvauti neįgaliesiems, vyresnio amžiaus žmonėms, jaunimui bei kitiems, turintiems mažesnes funkcines galimybes arba dėl socialinių priežasčių mažiau įtrauktiems į jiems aktualių

sprendimų priėmimą (pvz., nustatyta rašytinė sprendimų priėmimo procedūra, išankstinės konsultacijos dėl juridinio asmens priimamų sprendimų informacinių ir ryšio technologijomis ir kt.

Vietos plėtros strategijos stebėsenos tvarka. Įgyvendinant bei siekiant kokybiškai užbaigti vietos plėtros strategiją, bus atliekama jos įgyvendinimo stebėseną ir kontrolė visą vykdymo laikotarpį. Už vietos plėtros strategijos įgyvendinimo stebėseną atsakinga AMVVG. Ministerija prižiūrės, kaip AMVVG atlieka vietos plėtros strategijos stebėseną.

Vietos plėtros strategijos stebėsenos **tikslas** – sudaryti prielaidas efektyviai įgyvendinti vietos plėtros strategiją.

Miesto VVG vietos plėtros strategijos įgyvendinimo stebėsenos **uždaviniai**:

1. kaupti ir sisteminti informaciją apie planuotus ir pasiektus rezultatus;
2. periodiškai rengti vietos plėtros strategijos įgyvendinimo stebėsenos ataskaitas.

Renkama pagrindinė informacija ir sisteminami duomenys:

- ✓ planuotos ir pasiektos efekto, rezultato ir produkto rodiklių reikšmės;
- ✓ atrinkti finansuoti ir baigti įgyvendinti projektai;
- ✓ planuojamos ir įvykdytos projektų vykdytojų patikros. Patikrų išvados;
- ✓ projekto biudžeto ir terminų laikymasis.

Pagal poreikį bus renkama ir sisteminama ir kita aktuali informacija.

Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo stebėsenos organizavimas ir vykdymas:

1. AMVVG valdyba paskiria atsakingus asmenis – strategijos įgyvendinimo vadovą ir finansininką, kurie administruos vietos plėtros strategiją.
2. Strategijos vadovas ir finansininkas renka ir sistemina informaciją apie planuotas ir pasiektas rodiklių reikšmes, atrinktus finansuoti ir baigtus įgyvendinti projektus bei kt. reikalingą informaciją.
3. Strategijos vadovas ir finansininkas, atlikdami vietos plėtros strategijos stebėseną vieną kartą per kalendorinius metus parengia metinę ataskaitą apie vietos plėtros strategijos įgyvendinimą per praėjusius kalendorinius metus.
4. Strategijos vadovas ir finansininkas, pagal nustatytą Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo metinės / galutinės ataskaitos formą, ne vėliau kaip iki einamųjų metų kovo 20 d. parengia metinę ataskaitą. Metinę ataskaitą tvirtina visuotinis AMVVG narių susirinkimas.
5. Metinės ataskaitos kopiją ir jos patvirtinimą įrodančio dokumento kopiją (AMVVG valdyba) miesto VVG pateikia VRM ne vėliau kaip iki einamųjų metų balandžio 1 d.
6. AMVVG, baigusi įgyvendinti paskutinį vietos plėtros strategijos veiksmą, numatytą vietos plėtros strategijos finansiniame plane, pagal nustatytą Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo metinės / galutinės ataskaitos formą parengia (strategijos vadovas ir finansininkas) galutinę ataskaitą. Galutinę ataskaitą tvirtina visuotinis AMVVG narių susirinkimas.
7. Galutinės ataskaitos kopiją ir jos patvirtinimą įrodančio dokumento kopiją (visuotinio AMVVG narių susirinkimo) AMVVG pateikia VRM ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo pabaigos, t. y. paskutinio veiksmo, numatyto vietos plėtros strategijos finansiniame plane, įgyvendinimo užbaigimo.
8. AMVVG Ministerijos prašymu jos nustatytu terminu, kuris negali būti trumpesnis kaip 5 darbo dienos, turi pateikti Ministerijai papildomą informaciją, susijusią su vietos plėtros strategijos įgyvendinimu.

9. Strategijos vadovas viešina stebėsenos ataskaitas interneto svetainėje.
10. Strategijos vadovas ir finansininkas atlieka kitus, teisės aktuose numatytus veiksmus ir AMVVG visuotinio narių susirinkimo bei valdybos nurodymus, susijusius su vietos plėtros strategijos įgyvendinimu.

Vietos plėtros strategijos pakeitimų inicijavimo procedūra. Vietos plėtros strategija keičiama ta pačia tvarka, kaip ir tvirtinama. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka atrinktos finansuoti vietos plėtros strategijos pakeitimai papildomai turi būti suderinti su Vidaus reikalų ministerija.

Miesto VVG gali inicijuoti atrinktos finansuoti vietos plėtros strategijos keitimą. Vietos plėtros strategijos pakeitimus tvirtina visuotinis jos narių susirinkimas. Prieš tvirtinant vietos plėtros strategijos pakeitimą bus atlikti veiksmai, nustatyti Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklių 25 punkte, t. y.:

1. Turi būti įvykę viešieji vietos plėtros strategijos projekto pristatymai ir konsultuotasi su AMVVG veiklos teritorijos gyventojais bent dviem iš išvardytų būdų: per viešus gyventojų susirinkimus; televizijos ir radijo laidas, informacinių straipsnių spausdinimą spaudoje, kartu kviečiant teikti pasiūlymus; atsiklausus gyventojų nuomonės AMVVG nare esančios savivaldybės ir kitų AMVVG narių (juridinių asmenų) interneto svetainėse; atlikus reprezentatyvią gyventojų apklausą; be minėtų būdų gali būti ir papildomų vietos plėtros strategijos projekto pristatymo ir konsultavimosi būdų.
2. Vietos plėtros strategijos projektas turi būti pristatytas regiono plėtros tarybai ir gauta regiono plėtros tarybos sprendimu patvirtinta išvada, kad vietos plėtros strategijos projektas atitinka regiono plėtros plano prioritetus, tikslus ir uždavinius.
3. Jeigu vietos plėtros strategijai įgyvendinti numatyta naudoti savivaldybės biudžeto lėšas, vietos plėtros strategijos projektui turi būti pritarusi atitinkamos savivaldybės taryba.

AMVVG gali keisti vietos plėtros strategiją, kai:

1. Būtina keisti dėl teisės aktų, reglamentuojančių vietos plėtros strategijų įgyvendinimą, pakeitimų.
2. Būtina keisti suplanuotų lėšų paskirstymą tarp vietos plėtros strategijos uždavinių ir veiksmo sričių.
3. Būtina keisti didžiausią galimą paramos sumą vienam vietos plėtros strategijos veiksmui įgyvendinti pagal skirtingus vietos plėtros strategijos uždavinius.
4. Būtina patikslinti vietos plėtros strategijos veiksmų sąrašą, siekiant įgyvendinti vietos plėtros strategijoje numatytus rodiklius.

Ministerija, gavusi vietos plėtros strategijos pakeitimą ir su šiuo pakeitimu susijusius dokumentus per 10 darbo dienų teikia Komitetui motyvuotą siūlymą dėl pritarimo / nepritarimo vietos plėtros strategijos pakeitimui. Komitetas per 10 darbo dienų nuo siūlymo gavimo priima sprendimą dėl vietos plėtros strategijos pakeitimo. Komitetas įvertina, ar atlikus vietos plėtros strategijos pakeitimą vietos plėtros strategija duos tiek pat arba daugiau naudos ir efektyviau bus siekiama vietos plėtros strategijoje nustatyto tikslo įgyvendinimo. Jeigu Komitetas nustato, kad dėl vietos plėtros strategijos pakeitimo miesto VVG negalės pasiekti vietos plėtros strategijoje nustatyto tikslo (-ų) ir tolesnis vietos plėtros strategijos įgyvendinimas būtų neefektyvus, Komitetas nepritaria vietos plėtros strategijos keitimui.

Komitetui priėmus sprendimą dėl vietos plėtros strategijos pakeitimo Ministerijos Regioninės politikos departamentas parengia Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymo pakeitimo projektą, kuriuo patvirtintas vietos plėtros strategijų sąrašas, ir pateikia jį Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui. Regioninės politikos departamentas per 5 darbo dienas nuo šio įsakymo patvirtinimo raštu informuoja miesto VVG apie priimtą sprendimą.

VII. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS PLANAS

1. TIKSLAS. PASKATINTI GYVENTOJŲ EKONOMINĮ AKTYVUMĄ IR PAGERINTI ĮSIDARBINIMO GALIMYBES ANYKŠČIŲ MIESTE								
1.1. UŽDAVINYS: SKATINTI SMULKAUS, BENDRUOMENINIO IR SOCIALINIO VERSLO KŪRIMĄ IR PLĖTRĄ ANYKŠČIŲ MIESTE								
VEIKSMAS	LĖŠŲ POREIKIS	Įgyvendinimo pradžios metai	Įgyvendinimo metai	Įgyvendinimo metai	Įgyvendinimo metai	Įgyvendinimo metai	Įgyvendinimo metai	Įgyvendinimo pabaigos metai
		2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
<i>1.1.1. Vietos valdžios, verslo ir bendruomenės bendradarbiavimo pagrindu veikiančio socialinio ir bendruomeninio verslo ir paslaugų klasterio sukūrimas Anykščiuose, išnaudojant sukurtą viešąją infrastruktūrą.</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos (EUR)	0	1680	960	720	1440	720	480
	Valstybės biudžeto lėšos (EUR)	0	2218	1268	951	1901	951	634
	Kitos viešosios lėšos (EUR)							
	Privačios lėšos (EUR)	0	3745	2140	1605	3210	1605	1070
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos (EUR)	0	27357	15633	11724	23449	11724	7816
	<i>Iš viso (EUR):</i>	0	35000	20000	15000	30000	15000	10000
Viso veiksmui: 125000								
<i>1.1.2. Anykščių miesto gyventojų verslumui didinti (t. y., verslo kūrimui ir pradedamo verslo plėtojimui</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos (EUR)	0	1250	750	250	1000	250	250
	Valstybės biudžeto lėšos (EUR)	0	1584	951	317	1268	317	317

<i>reikalingiems gebėjimams stiprinti) skirtų iniciatyvų įgyvendinimas, siekiant pagerinti darbingų vietos veiklos grupės teritorijos gyventojų padėtį darbo rinkoje</i>	Kitos viešosios lėšos (EUR)							
	Privačios lėšos (EUR)	0	2625	1575	525	2100	525	525
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos (EUR)	0	19541	11724	3908	15633	3908	3908
	<i>Iš viso (EUR):</i>	0	25000	15000	5000	20000	5000	5000
Viso veiksmui: 75000								
<i>1.1.3. Bendradarbiavimo tinklo tarp Anykščių miesto ir Anykščių rajono VVG teritorijoje veikiančių verslo subjektų sukūrimas siekiant organizuoti mikroverslo logistines sistemas</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos (EUR)	0	500	500	250	0	0	0
	Valstybės biudžeto lėšos (EUR)	0	634	634	317	0	0	0
	Kitos viešosios lėšos (EUR)					0	0	0
	Privačios lėšos (EUR)	0	1050	1050	525	0	0	0
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos (EUR)	0	7816	7816	3908	0	0	0
	<i>Iš viso (EUR):</i>	0	10000	10000	5000	0	0	0
Viso veiksmui: 25000								
1.2. UŽDAVINYS: SUTEIKTI ANYKŠČIŲ MIESTO GYVENTOJŲ ĮSIDARBINIMUI REIKALINGUS ĮGŪDŽIUS IR INFORMACIJĄ								
<i>1.2.1. Naujų profesinių įgūdžių įgijimas</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos (EUR)	0	1000	250	125	750	250	125
	Valstybės biudžeto lėšos (EUR)	0	1268	317	158	951	317	158
	Kitos viešosios lėšos (EUR)							
	Privačios lėšos (EUR)	0	2100	525	263	1575	525	263

	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos (EUR)	0	15633	3908	1954	11724	3908	1954
	<i>Iš viso (EUR):</i>	0	20000	5000	2500	15000	5000	2500
Viso veiksmui: 50000								
<i>1.2.2. Neaktyvių asmenų įtraukimas į aktyvią profesinę, švietimo ar savanorišką veiklą.</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos (EUR)	0	500	125	125	250	250	0
	Valstybės biudžeto lėšos (EUR)	0	634	158	158	317	317	0
	Kitos viešosios lėšos (EUR)							
	Privačios lėšos (EUR)	0	1050	263	263	525	525	0
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos (EUR)	0	7816	1954	1954	3908	3908	0
	<i>Iš viso: (EUR)</i>	0	10000	2500	2500	5000	5000	0
Viso veiksmui: 25000								
2. TIKSLAS. PRISIDĖTI PRIE SOCIALINĖS ATSKIRTIES ANYKŠČIŲ MIESTE MAŽINIMO SKATINANT SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLĖTRĄ IR GYVENTOJŲ BENDRUOMENIŠKUMĄ								
2.1. UŽDAVINYS: UŽTIKRINTI SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PRIEINAMUMĄ IR ATITIKIMĄ GYVENTOJŲ POREIKIAMS ANYKŠČIŲ MIESTE								
<i>2.1.1. Esamų socialinių paslaugų kokybės užtikrinimas ir naujų gyventojų poreikius atitinkančių socialinių paslaugų plėtra</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos (EUR)	0	1500	750	500	1250	500	500
	Valstybės biudžeto lėšos (EUR)	0	1901	951	634	1584	634	634
	Kitos viešosios lėšos (EUR)							
	Privačios lėšos (EUR)	0	3150	1575	1050	2625	1050	1050
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos (EUR)	0	23449	11724	7816	19541	7816	7816
	<i>Iš viso: (EUR)</i>	0	30000	15000	10000	25000	10000	10000
Viso veiksmui: 100000								

2.1.2. <i>Efektyvaus gyventojų informavimo apie Anykščių rajone teikiamas socialines ir kitas paslaugas užtikrinimas</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos (EUR)	0	375	250	250	125	0	0
	Valstybės biudžeto lėšos (EUR)	0	475	317	317	158	0	0
	Kitos viešosios lėšos (EUR)							
	Privačios lėšos (EUR)	0	788	525	525	263	0	0
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos (EUR)	0	5862	3908	3908	1954	0	0
	<i>Iš viso: (EUR)</i>	0	7500	5000	5000	2500	0	0
Viso veiksmui: 20000								
2.1.3. <i>Priemonių skirtų pabėgėlių integracijai įgyvendinimas.</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos (EUR)	0	250	125	125	0	0	0
	Valstybės biudžeto lėšos (EUR)	0	317	158	158	0	0	0
	Kitos viešosios lėšos (EUR)							
	Privačios lėšos (EUR)	0	525	263	263	0	0	0
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos (EUR)	0	3908	1954	1954	0	0	0
	<i>Iš viso: (EUR)</i>	0	5000	2500	2500	0	0	0
Viso veiksmui: 10000								

VEIKSMAS	LĖŠŲ POREIKIS	Įgyvendinimo pradžios metai	Įgyvendinimo metai	Įgyvendinimo metai	Įgyvendinimo metai	Įgyvendinimo metai	Įgyvendinimo metai	Įgyvendinimo pabaigos metai
		2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
<i>Strategijos administravimo išlaidos, eurais</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos	9000	0	0	1930	0	0	0
	Valstybės biudžeto lėšos	0	761	666	760	760	760	760

	Kitos viešosios lėšos							
	Privačios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	9380	8204	9380	9380	9380	9380
	<i>Iš viso:</i>	9000	10501	9000	10500	10500	10500	10500
<i>Viso strategijos administravimo išlaidų: 70501</i>								
<i>Iš viso vietos plėtros strategijai įgyvendinti, eurai</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos	9000	7055	3710	4275	4815	1970	1355
	Valstybės biudžeto lėšos	0	9792	5419	3770	6939	3295	2503
	Kitos viešosios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Privačios lėšos	0	15033	7915	5018	10298	4230	2908
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	120762	66826	46507	85588	40645	30875
	<i>Iš viso:</i>	9000	153001	84000	58000	108000	50500	38000
<i>Viso vietos plėtros strategijai įgyvendinti: 500501</i>								

PRIEDAI

Priedo Nr.	Priedo pavadinimas	Dokumentų puslapių skaičius
1.	Anykščių miesto vietos veiklos grupės teritorijos situacijos ir gyventojų poreikių nustatymo tyrimo ataskaita	29 lapai
2.	Vietos plėtros strategijos tikslų ir uždavinių pasirinkimo alternatyvų vertinimas	5 lapai
3.	Lėšų poreikio Vietos plėtros strategijos veiksmų įgyvendinimui pagrindimas	4 lapai
4.	Anykščių miesto vietos veiklos grupės (AMVVG) steigimo dokumentai:	
4.1.	- steigimo sutarties kopija	?
4.2.	- įstatų kopija	?
4.3.	- pažymėjimo kopija	?
4.4.	- protokolo kopija	?
4.5.	- AMVVG visuotinio narių susirinkimo protokolo kopija	2 lapai
5.	Bendradarbiavimo sutarties su Anykščių rajono vietos veiklos grupe kopija	1 lapas
6.	Bendradarbiavimo sutarties su Utenos miesto vietos veiklos grupe kopija	1 lapas
7.	Anykščių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. sausio 28 d. sprendimo Nr.1-TS-10 “Dėl pritarimo Anykščių miesto vietos plėtros strategijos projektui“ kopija	1 lapas
8.	Utenos regiono plėtros tarybos 2016 m. vasario 4 d. sprendimo Nr. 51/7S-3 „Dėl Anykščių miesto vietos plėtros strategijos 2016 -2020 m. projekto atitikimo Utenos regiono plėtros 2014-2020 m. planui“ kopija	1 lapas
9.	AMVVG visuotinio narių susirinkimo 2016 m. vasario 9 d. protokolo „Dėl pritarimo Anykščių miesto 2016 -2020m. vietos plėtros strategijai“ kopija	1 lapas
10.	Projekto atitikties specialiesiems projektų atrankos kriterijams deklaracija	3 lapai
11.	Anykščių miesto vietos veiklos grupės vadovo Venetos Veršulytės CV	
12.	Anykščių miesto vietos veiklos grupės vadovo Venetos Veršulytės aukštojo mokslo diplomo kopija	
13.	Anykščių miesto vietos veiklos grupės administracijos vadovo Renatos Gudonienės CV	
14.	Anykščių miesto vietos veiklos grupės vadovo Renatos Gudonienės aukštojo mokslo diplomo kopija	
15.	Konsultacinių renginių su visuomene, verslo sektoriaus ir viešojo sektoriaus atstovais protokolai, dalyvių sąrašai, viešinimo renginių foto fiksacija, straipsnių kopijos.	15 lapų